

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDKÉN

Egy évre — — 84 kor.
Fél évre — — 42 kor.
Egy negyed évre 21 kor.
Egy hóra — — 7 kor.

Nyitási költségek
névállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 107.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvány-
Társaság.
Körmét Könyvesház ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 101.

Arad, 1918.

Főszerkesztő
Stauber József.

Vasárnap, december 15.

Wilson 14 pontja.

A vérengzésben kifáradt vén Európa földjére ma tette a lábát a fájdalomokban vonagló nemzetek megváltójául tisztelt Wodrov Wilson, a szabad amerikai Unió elnöke. Minden tekintet odaszögeződik most tipikus arcára s szemének rebbenéséből érzéjük mártír-sorsra jutott szívek és nemzetek kálváriáján jövendő sorsukat. A vonagló szívek és népek között ott vagyunk — az első sorban mi is: magyarok. A mi bizodalunk, reményességünk és igazságunk ott jár előtte s a mágnusnál erősebb vonzással húzza ide tekintetét erre a sátrarcangolt árva földre.

Mérföldeken, országokon át tartjuk előbe írott törvényét, humánus parancsát, új szentírásunkat: az ő 14 pontját. Odatartjuk s szóhunk igazságunk bizó és önérzetes hangján: — Olvasd, világok, sorsának intézője! Te írtad! Nekünk írtad! Megfogadtuk:

— Letettük a fegyvert, mert azt üzened, hogy ezentúl a népek testvériségének ideje következik, hogy a békeszerződés nyilvános lesz, nem lesznek többé titkos nemzetközi szerződések s a diplomácia mindig nyitlan a világ szemé előtt fog dolgozni.

— Lemostuk kezünkről a vért, mert megígérted, hogy a tenger szabad lesz s egyetlen hatalmas nemzetnek sem lesz joga annak kücsseit monopolizálni.

— Meghajtottuk előtted zászlónkat, mert tudunkra adtad, hogy minden nemzet kereskedelmi viszonya egyenlő elbírálás alá esik, ha az a nemzet csatlakozik a békéhez s annak fenntartására törekszik.

— Mi csatlakoztunk a békéhez, mert azt akartuk, amit te jónak láttál: biztosítékot adtunk arra nézve, hogy a fegyverkezést a legkisebb fokra szállítjuk le.

— Sőt el is dobtuk azt a fegyvert, hiszen nekünk nem voltak gyarmati követeléseink, melyeket fegyverrel kellett volna megvédenünk s mi is helyeseltük azt az elvet, hogy az összes szuverenitási kérdések eldöntésénél az érdekelt lakosság érdekelt kell figyelembe venni.

— Kitéptünk a vérfürdőből, mert mindent magunkévá tettünk, amit Oroszországra mondtál.

— Nyílt és őszinte szóval helyeseltünk érveidnek, melyek Belgium helyreállítására vonatkoztak.

— S összetörtük a kardunkat, mikor azt követelted, hogy az egész francia területet fel kell szabadítani s azt az igazságtalanságot, mely 1871-ben Poroszország által érte Franciaországot, jóvá kell tenni.

— Elküldtük haza az utolsó katonánkat is, midőn azt írtad, hogy az olasz határok ki-

Dévat ma megszállták a románok.

(Tiltakozó nagygyűlés Kolozsvárott.)

Déváról jelentik: Tegnap este 10 órakor az állomásra 100—120 főnyi román csapat érkezett. A románok az este folyamán nem jöttek be a városba, hanem az éjet az állomáson töltötték. Ma délelőtt 10 órakor vonultak be a románok a városba, ahol a román esperes üdvözlő szavakkal fogadta őket. A csapatot egy főhadnagy vezette, aki rögtön megérkezésük után kidoboltatta, hogy a fegyvereket szolgáltatassa be a lakosság, mert ellenkező esetben szigorú megtorló rendszabályokkal fog élni. A főhadnagy megtudta, hogy a városháza épületében egy gépfegyver van és felszólította dr. Gebey Gyula polgármestert, hogy a gépfegyvert szolgáltatassa ki. A polgármester, akinek nem volt tudomása a gépfegyverről, ennek a kérésnek nem tudott eleget tenni, mire a főhadnagy kijelentette, hogy ha nem szolgáltatja ki a gépfegyvert, a polgármestert agyonlöveti. A polgármester látva ezt az igazságtalan fellépést, még a délelőtti folyamán elutazott a Maros túlsó partján levő Marossolymos községbe. A dévai román Nemzeti Tanács tagjai felvilágosították a főhadnagyot fellépésének igaztalan voltáról és a főhadnagy kérésére átmentek Marossolymosra, ahol dr. Gebey polgármestert megkérték, hogy

jöjjön vissza a városba, mert ők garantálják bántatlanságát. A polgármester erre vissza is ment és már ma este együtt vacsorázott a román főhadnaggal, aki a legnagyobb mértékben belátta tévedését. A románok a városházára és a vasuti állomásra kitűzték a román lobogót, egyébként pedig más hivatalokat nem szállottak meg. Hírlik, hogy néhány napon belül nagyobb román csapat fog Dévára érkezni, amely még beleszök a demarkációs vonalba.

Kolozsvárról jelentik: A ezékely Nemzeti Tanács ma délelőtti nagy gyűlést tartott. A gyűlés egyik főcélja az volt, hogy a közelebből megteremtendő tiltakozó nagygyűlést előkészítse a magyar Nemzeti Tanáccsal együtt.

December 22-én Keletmagyarország magyar és német lakossága tiltakozó nagygyűlést fog tartani a Mátyás király-téren, amikor is tüntetni fognak Magyarország integritása mellett és a gyulafehérvári határozat ellen. A gyűlésen részt vesznek a helyőrség katonái is, akik fogadalmat tesznek, hogy a magyar népköztársaságot megvédik. Teljes erővel folyik az előkészület munkálata. Ebben az irányban a Nemzeti Tanács kiáltványt bocsájtott ki.

igazságának, világosan felismerhető nemzeti vonalak szerint kell megtörténnie.

— És leráztunk magunkról minden cefos előítéletet, midőn velünk szemben kikötöttek, hogy Ausztria-Magyarország népeinek, melyeknek helyét a nemzetek között megoltalmazni kívánjuk, a legelső alkalommal lehetővé kell tenni autonóm fejlődésüket. Mint új evangéliumot üdvözlöttük ezeket a kijelentéseket. — Ezt akarjuk ma is. Ez az ígélet most a mi egész reményességünk.

— Ezért az ígéletért adtuk oda minden fegyverünket, minden kétes háborús dicsőségünket; ezért ürtettük ki Romániát, Szerbiát és Montenegrót s ezért egyeztünk bele jó szívevel abba a kívánságodba, hogy a különböző Balkán államok egymás közötti viszonyait barátságos megbeszélések útján nemzetiségi hovatartozásuk történelmileg megadott vonalának értelmében kell megállapítani. De hol vannak a barátságos megbeszélések? Országunk földjén megszálló csapatok s a mi szabad akaratunk békiyókba verve...

— Igyekezünk minden kérdésben fegyver nélkül veled együtt járni s Törökországra vonatkozó kívánságaidnak eleget tenni szövetségünkre való rábeszéléssel és úgy, mint a füg-

getlen lengyel állam megalapozásának kérdésében közmegegyezésre cselekedni.

— S végtül fegyverletételünkre döntő elhatározást gyakorolt az a gyönyörű gondolat, hogy meg kell teremteni a népek szövetségét s gondoskodni kell arról, hogy a nagy és kis államok politikai függetlensége és területi integritása kölcsönös garanciák által biztosítsák...

Ez volt Elnök ur! a te 14 pontod. Megtartottuk mindeniket. Bizva bizhatunk, hogy a mit az amerikai Unió hatalmas elnöke kimondt: az igazság, sérthetetlen és megváltozhatlan valóság. Mi minden fájdalommal szembe ellene sem veszítettük el hitünket a te igazságosságodban s bizalmunkat szavad őszinteségében és erejében. Hiszünk, hogy e kimondott ígének érvényi is szerez elnöki tekintélyed, igazságérzeted szeplőtlen talárja s ebben a mély-séges hitben tisztelettel üdvözlünk Európa földjén. Mert jaj volna nekünk, ha nem hínnénk e kimondott szavakban, ha arra kellene felébrednünk, hogy az Egyesült-Államok elnökének ígéréte, szava nem volt egyéb, mint csalóka eszköz, mellyel fegyverünkötli igyekeztek bennünket megfosztani!

Csizmadia Sándor államtitkár a földreformról.

„Nem kellett volna reklámozni a földosztást.” — Két áramlat a szociálista-pártban.

Csizmadia Sándor földművelésügyi államtitkár, a szociálistapárt új delegáltja a kormányban, a következőképp nyilatkozott a földreformról:

A szociáldemokrata pártban a földosztás kérdésében bizonyos ellentétek vannak. Két irányzat van a szociálisták között. Az egyik az abszolút kommunista szélsőséges irányzat, amely a földet akarja venni a földbirtokosától, a másik irányzat pedig azt akarja, hogy a földbirtok kerüljön ugyan az állam tulajdonába, illetve kerüljön a nép kezére, azonban ez ne történjék tulságos erőszakos radikálitással, hanem úgy, hogy a földbirtokos osztályt ezt a nagy megrázkódtatást valamiképp elviselni tudja. Ez az utóbbi álláspont az én álláspontom. Én bennem ugyanis nemcsak a politikus beszélt, hanem kissé talán a poéta is. Nem vagyok híve a földbirtokosok egyszerű elkergetésének, hanem ezt a kérdést olyan módon gondolom megoldani, hogy a földbirtokosok maguk alig vegyék észre, hogy tulajdonképpen elvesztik a földet.

— Nem mondom azt, hogy mint szociálista, én nem akarom a kommunizálást, igenis én akarom a kommunizálást, azonban a végső cél eléréséhez nem rohanással kell jutni, nem is szabad rohanni, hanem csak meggondoltan és megfontoltan kell cselekedni, mert a rohanás esetleg azt eredményezhetné, hogy a földjétől megfosztott földbirtokos osztályt egyenesen ezzel a letüntéssel ellenforradalmárokká neveljük. Én azt gondolom, hogy palokit azért, mert az elédettől birtokot örökölt, büntetni nem szabad, ezzel szemben meg kell adni a lehetőséget annak, hogy igenis, ha birtokát elveszik, meg tudjon élni élete végéig, de a gyermekét már arra nevelje, hogy ne legyen rászorulva a birtokra, hanem a saját munkája révén el tudjon helyezkedni akár a polgári, akár a szociálista társadalomban.

— Véleményem szerint a földosztást úgy kell csinálni, hogy alkalmat adjon a földbirtokosnak arra, hogy bizonyos ellenszolgáltatások fejében a földbirtokát valósággal felajánlja az állam rendelkezésére. Úgy kell látszania, hogy felajánlja, de úgy kell intézkedni, hogy ha nem akarná felajánlani, mód legyen arra, hogy a birtokától őt megfoszthassák. Azt semmi esetre se tartom túrhetőnek, hogy magántulajdonban bármily nagy, vagy közepes méretű maradjon, még ha azzal érvelnek is, hogy ez a nagybirtok a mintaszerű berendezésével a városok ellátását szolgálja. Nem, az ilyen nagybirtokot is parcellázni kell, de a parcellázásnál gondoskodjanak arról, hogy ez a jövőben eredeti rendeltetésétől el ne térjen.

Általában, ne hozzák fel érveket, hogy a paraszt nem fog dolgozni, csak annyit, amennyire önmagának van szüksége, ha kiutalják neki a földet, mert figyelembe kell azt venni, hogy a kiutalás nem az egyedüli teendő a földosztásnál, a kiutalással még nincs elintézve a földreform, csak azzal lesz elintézve, ha mindenki megkapja a földhöz szükséges gépeket, eszközöket, amivel megművelje és ha minden faluban, minden községben a kormány maga rendel egy szakértőt, egy tanítót, aki a földnek gazdasági kihasználására is kioktatja azt a munkást és figyel arra, hogy az ne hagyja parlagon heverni hanem meg is munkálja a kapott földet.

Ma lényegében a földosztás azonnali keresztülvitele fontos, mert a tanácskozás, az ankétázás, a fejtelenség a legnagyobb katasztrófába kergeti az országot. Munkás ma nem dolgozik az országban, mert azt mondja, minek dolgozzam az uradalomnak, mikor én ugvis kapok földet. Az uradalom tulajdonosai pedig azt mondják, minek dolgozzunk, hisz ugyanis a munkásoké lesz a föld.

— Mi, akik az egész ország földműves népével kontaktusban vagyunk, elmondhatjuk, hogy tulajdonképpen ellenforradalmi mozgalomról beszél se értesültünk. Az tény, hogy bizonyos keresztényszociálista agitációk a magyarizálásnak és magyarizálásnak minden eszközét megfogadják, hogy ellenünk zudítsák a népet, azon-

ban, különösen a Nagybányán, a Hajdúságban, Dunántul és a Duna—Tisza közén a földmunkások olyan erősen meg vannak szervezve, hogy minden ellenforradalmi mozgalomnak éppen olyan szilárdan állanak ellent, mint a szervezett ipari munkásság. De ettől függetlenül újra csak annyit mondhatok, hogy nem kellett volna elsielni és reklámozni a földosztást, nem kellett volna a népet valósággal felizgatni, hanem munkával keresztül kellett volna vinni azt és akkor ellenforradalmi akció kizártnak látszhatott volna.

Mi lesz a jegyzőkkel?

(A jegyzők kormánybiztosának hatásköre. — Tömegesen fogják áthelyezni a jegyzőket. — A menekült jegyzők segélyezése. — A jegyzőkérdést véglegesen akarja szabályozni a kormány.)

(Budapesti munkatársunktól.) A forradalmi eseményeknek legelső áldozatai kétségkívül a jegyzők voltak. A felszabadult tömegszenvédély a községekben mindenütt a jegyzők ellen fordult. Hogy jogosan-e, avagy jogtalanul, azt e pillanatban megállapítani nehéz. Kétségkívül akadtak jegyzők, akik nem voltak lelkiismeretes vezetői a községeknek és talán a felmentések körül szabálytalanságokat követtek el. Általánosságban azonban ezt nem lehet mondani. Viszont az izgatott tömeg szenvedélyének kitörését meg lehet érteni. Az az ember, akinek nem sikerült a katonai felmentése, vagy akitől — bármilyen okból is — több buzát rekviráltak el, mint a szomszédjától, a jegyzőt okolta ezért és haragjával a jegyző ellen fordult.

Sok jegyzőt kergettek ki éjnek idején a lakásából, sokan lettek földönfutókká és Budapest, meg az ország gócpontjai tele vannak most menekült jegyzőkkel. Ezeket az embereket kétségkívül segíteni kell, viszont azonban a támogatást csak azok érdemlik meg, akik méltók is arra.

Úgy látszik, hogy ezt az álláspontot magáévá tette a kormány is, amely a jegyzők ügyének elintézésére Kiss Pál miniszteri titkárt kormánybiztosává nevezte ki. A kormánybiztos első feladata most az, hogy pontos katasztert készít a jegyzőkről. A közigazgatási hatóságok útján megállapítatja, hogy hol nincs otthon a jegyző, hol van sürgős szükség az elmenekült jegyző helyettesítésére. Hova és kit lehet elhelyezni. A legközelebbi teendő ezután az lesz, hogy azokat a jegyzőket, akik tovább akarnak szolgálni, akik ellen semmiféle eljárás folyamatban nincs, elfogják helyezni a megfűresedett helyekre. A jegyzők nagy része nem oda kerül vissza, ahonnan elmenekült. A kormánybiztos tömegesen fogja áthelyezni a jegyzőket, e mellett azonban a kormány gondoskodik arról is, hogy a községi és körjegyzőket hivatali működésük lehetővé tétele érdekében erkölcsi támogatásban részesíti és utasítani fogja az összes közigazgatási hatóságokat és a nemzeti tanácsokat, hogy a jegyzőket a legteljesebb védelemben részesítsék.

E megoldás mellett az elmenekült jegyzők támogatása az eddigi mértékben változatlanul megmarad addig, amíg az elmenekült jegyző megfelelő elhelyezést nem talál. A menekült jegyzők rendes járandóságukon kívül lesz ko-

rona napidíjat és családtagjait további haszbonalig emelkedő napidíjat kapnak. A megszállott területeken a jegyzőket a községi pénztárak helyett a vármegyei jegyzőalapok fizetik és a jegyzők innen három havi fizetésüket kaphatják meg egyszerre. A kormány erre táviratilag adott utasítást.

A jegyzők különben nagyszabású mozgalmat indítottak meg a jegyzőkérdés végleges elintézése érdekében. E tekintetben értesüléseim szerint a kormány bizonyos elvi kérdésekben már döntött is. Így befejezett ténynek lehet tekinteni azt, hogy a közigazgatási reform kapcsán olyan megoldás fog történni, hogy a jegyzőket a jövőben a belügyminiszter nevezi ki.

Ezzel szemben a jegyzőknek az az álláspontjuk, hogy ez a megoldás nem fedi a demokratikus álláspontot és a jegyzőt a jövőben is választani kell.

A jegyzőkérdés végleges rendezését illetően kialakult már az az álláspont is, hogy a jegyzőt tehermentesíteni fogják és megszüntetik azt az állapotot, amely a mostani sajnálatos eseményeknek előidézője lett, tudniillik a községben minden hatóság végrehajtó közege a jegyző volt és minden munka, minden felelősség a jegyző vállát nyomta. A vagyonkezelést és a mezőgazdasági természetű kérdéseket kivéve a jegyzők hatásköréből, de nem engedték meg a jegyzőknek azt sem, hogy a magánmunkálátokat díjazásért végezzék. Erről különben a jegyzők önmaguktól mondanak le. Magától értetődik, hogy az így elmaradt jövedelemért a jegyzőket rekompenzálni fogják.

Győzött a radikális irány a kabinetben.

(El kellett fordulni a szociálisták álláspontját.)

Budapestről jelentik: A jövő hét eseményei előreláthatólag döntően szólnak bele a még mindig meglévő kormányválságba. A közeli napokban fog eldőlni, részint a szociáldemokrata vezetőségben és Munkásstanácsban, részint a Károlyi-pártban, hogy a két álláspont összeegyeztethető-e? Károlyi Mihály mindent elkövet, hogy a kabinet polgári miniszterei és a Károlyi-párt körében elfogadtassa álláspontját, amelynek lényege az, hogy a munkásság megbízottai nélkül lehetetlen a kormányzás. E célból szükségesnek tartja a miniszterelnök, hogy a Károlyi-párt és pártból való miniszterek elfogadják azt az álláspontot, amelyet a szociálista miniszterek képviselnek. Amennyiben a miniszterelnök ilyen irányú fáradozása sikertelen maradna, azon eshetőség között kell választani, hogy vagy átveszik a szociálisták a kormányzást anélkül, hogy a kabinetben helyet adnának a polgári minisztereknek, vagy pedig a polgári pártokból alakul az új kormány. A mai helyzetben remény van arra, hogy elfogadják a miniszterelnök álláspontját és a kockán forgó óriási érdekekre való tekintettel, a munkásság megelégszik azzal a lehetőséggel, ameddig együtt mehetnek a polgári pártokkal. Másrészt pedig a polgári pártok is belátják, hogy el kell menni addig a határig, amely határvonalon együtt haladhatnak a munkásokkal. Ebben az esetben a kormány összetétele nem változik meg a Nemzetgyűlésig, amelynek összetételétől függ azután a kormányzat további iránya és a kabinet esetleges újjászervezése.

A Magyarországot az írja, hogy jól értesült helyről nyert információk szerint, ma valamennyi Károlyi-párti miniszter elfogadta a szociálisták radikális álláspontját, ennek pedig az lesz a következménye, hogy a kabinetben újabb személyváltás fog bekövetkezni. Különben minden a Munkásstanács határozatától függ, amelynek megatartása fogja eldönteni a kabinet sorsát.

Nem veszi el a tanévet az ifjúság.

(Aradi igazgatók nyilatkozatai.)

A tanítató szülők és diákok között különös módon az a hír terjedt el, hogy a sok szünet miatt az ifjúság elveszti ezt az iskolai esztendőjét. Egy tucat hozzánk intézett levél tanuskodik arról: mennyire mély nyomokat hagyott ez a kérdés a szívekben, úgy, hogy nem térhetünk ki ennek tárgyalása elől. Magunk is úgy érezzük, méltánytalanság emé a tanuló ifjúságon, ha önhibáján kívül el kellene vesztene munkára szánt ifjú éveiből akár csak egyetlen esztendőt is.

Munkatársunk felkereste az aradi középiskolák igazgatóit, hogy véleményüket az aggó szülőknek és tanuló ifjúságnak továbbítsa:

Burián János c. főigazgató, az aradi főgimnázium igazgatója szerint aggodalomra ma még nincsen ok. Késztelenül nagy a mulasztás, de még nem helyrehozhatatlan. Végtelenül sajnálatos, hogy az iskolákat különböző okok miatt s ilyen hirtelen be kellett zárni s most minden igyekezettel azon kellene lenni az illetékes felelősöknek, hogy az iskolát bezáró okok megszűnjenek. A diákok között felmerült nemzetiségi incidensek — Burián főigazgató véleménye szerint — már megszűntek, elcsendesedtek, valószínűleg nem is származtak mélyebben fekvő gyűlöletből. Ezt a gátló okot tehát ki lehetne kapcsolni. A másik ok: a *spanyoljárvány*, fájdalom, még mindig grasszál s igazán nem lehet tudni, mikor enged hevesességéből. Még súlyosabb ok: a *szénhidrogén*. Az iskoláknak ugyan van elég tüzelő anyaguk. Kérdés azonban, hogy ha szükség lesz erre, nem rekvirálják el a körüzetek részére. Mégis úgy gondolja a főigazgató, hogy január közepén, esetleg február elején meg lehetne nyitni az iskolákat. Ha ez megtörténhetné: akkor teljes öt hónap alatt némiképpen helyre lehetne hozni a mulasztottakat. Ebben az esetben szó sem lehetne arról, hogy a tanulóifjúság évet veszítsen. Más kérdés azonban, ha még február elején sem nyithatnak meg a tanintézetek. Ebben az esetben a felettes hatóságok jóakarattól és belátásától függ, hogyan fog segíteni a bajon.

— Ismétlem — mondta a főigazgató, — nem hiszem, hogy a tanulóifjúság a tanévet bármiképpen is elveszíti.

A főreáliskolában, a hivatalos ügyben távollévő igazgató iródájában, *Palotay Antal* tanárt találta munkatársunk, ki Burián főigazgatóhoz hasonlóan nyilatkozott:

— Az ifjúság a tanévet nem veszítheti el még akkor sem, ha a járvány és szénhidrogén megszűnése után, esetleg tavasszal kezdődik is meg újra az iskola. Az elmúlt öt esztendő alatt többször voltunk abban a helyzetben, hogy a kényszerítő helyzet nyomása alatt úgynevezett „kurzus”-okon kellett esztendőnk tananyagát összevonnunk s az ifjúsággal közölnünk. Megtörtént, hogy másfél esztendő anyagát négy hetes kurzuson kellett elcséjtelni az ifjúságnak s a négy hét után bizonyítványt kellett adnunk nekik. A legrosszabb esetben ilyen kurzusokat fogunk tartani, de az ifjúság semmi esetre sem veszítheti el a tanévet.

Természetesen, amennyire lehet el kell kerülnünk ezt az áldatlan állapotot s amint lehet, meg kell kezdeni a tanítást.

Guta József, a leánygimnázium és felső leányiskola igazgatója a mulasztott időt a következő szünetek elvonásával óhajtja pótolni:

— Az igazgatói szünetnapok, alkalmi ünnepek, a husvét vakáció ez évben elhagyandók. Az így nyert időt a mulasztottak pótlására fordíthatjuk. S míg más évben június elején megszűntünk a tanítást s megtartottuk az úgynevezett „összefoglalásokat”, melyek a régi vizsgálatot pótolták, addig az idén kitöljük majd a tanítást évet június végéig, elhagyjuk az összefoglalásokat s ezzel is behozunk 2—3 hetet. Ilyen értelemben fogok felterjesztést tenni a főigazgatósághoz. Egyébként rednkálni fogjuk a tananyagot a minimumra, elhagyunk minden sallangot, megkönnyítjük a növendékek magán és iskolai munkáját, úgy, hogy a sajnálatos mulasztások gondja gyenge vállalkat ne terhelje túlságosan. Semmi esetre sem hiszem, hogy az ifjúság az évet elveszíti.

Kepes Árpád, a női kereskedelmi iskola igazgatója szintén megnyugtató nyilatkozatot tett:

— Mi a kényszerűsünet alatt is fenntartottuk az érintkezést növendékeinkkel. A tanárok és tanárnők meglátogatják tanítványaikat, kikérdezik őket, magyaráznak s utasításokat adnak nekik, *hogyan végezzék el magánaton feladataikat*. Szó sem lehet arról, hogy tanévet veszítsenek. A hosszú szünet ugyan káros, de nézetem szerint sokkal károsabb volna, ha az iskola a betegséget terjesztené. Ezt a felelősséget semmi esetre sem veszi magára egyetlen intézet igazgatója sem. Szeretném, ha mennél hamarabb megnyílnának az iskolák, de csak akkor, ha egészséges munkát végezhetnek. Nem vagyok hiva mindenáron való megnyitásnak, különösen most, midőn látom, hogy még azok az iskolák is bezárják kapuikat, melyek eddig nyitva tartották azokat. Adja Isten, hogy mennél hamarabb jöjjen a tavasz az iskolákra is és megszűnjenek azok a gátló körülmények, melyek a kulturális munkát teljesen megakasztják.

A szülők és a tanuló ifjúság tehát megnyugodhat. Az intézetek igazgatói és tanárai egyértelműleg biztosítják őket, hogy a tanév nem vesz el a tanulóifjúság számára. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy mindnyájan olcsón bizonyítványhoz is jutnak. A tanulás ideje mégis csak elkövetkezik, még pedig az eddiginél intenzívebb tanulás ideje, midőn hónapok, esetleg hetek alatt kell elvégezniük egy esztendő anyagát. Jó lesz tehát, ha a kényszerűsünetben sem hanyagolják el tanulmányukat s kettős erővel és ambícióval végzik az önképzés nemes munkáját.

Inséges székelyek követel Aradon.

(Nikoleson tábornok távirata.)

Ma megjelent az aradi román Nemzeti Tanácsnál *Páblán Ferenc* székelyudvarhelyi marlontulajdonos és *Kovács Mihály* székelyudvarhelyi építőmester, akik elmondották, hogy az Udvarhelymegyei megszálló román csapatok parancsnokának, *Nicolescu* tábornoknak megbízásból jöttek és arra kéri a Nemzeti Tanácsot, hogy a szükségben lévő udvarhelymegyei székely lakosság számára 23 waggon gabonát adjon át. Míg a székelyek a Nemzeti Tanács tagjaival beszélgettek, egy táviratot kézbesítettek a Nemzeti Tanácsnak, amelyet *Nicolescu* román tábornok küldött Székelyudvarhelyről. A tábornok a táviratban felhívja a román Nemzeti Tanácsot, hogy minden erejével támogassa a székelyek kérését és hasson oda, hogy a székelyek által kért 23 waggon gabona minden akadály nélkül le szállítsassék.

A Nemzeti Tanács két tagja erre a székelyekkel felment *dr. Varjassy Lajos* kormánybiztoshoz, ahol kijelentették, hogy készséggel teljesítenék a székelyek kérését, azonban az aradvármegyei román Nemzeti Tanácsnak nem áll olyan készlet rendelkezésre, amelyből 23 waggont át lehetne adni. A román Nemzeti Tanács küldöttel kijelentették, hogy abban az esetben, ha a kormánybiztos a székelyek részére a közlelmezési minisztériumtól tudna gabonát szerezni, a le szállítás biztosítására a küldeményt a román gárda katonái kísérik el egész Székelykeresztúrig.

A kormánybiztos azonnal telefonált Budapestre a közlelmezési miniszterhez, ahol kijelentették, hogy a gabona kiutalására vonatkozóan csak holnap fogunk pozitív választ adni. Addig a székely kiküldöttek Aradon maradnak.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa beszélt *Páblán Ferenc* c. egyik székely kiküldöttel, aki a megszállással kapcsolatban a következőket mondotta:

— A románok megszállták Székelyudvarhelyt és az országot mentén fekvő községeket. A nép között nagyon szomorú és nagyon nyomott a hangulat a megszállás miatt és nagy az aggodalom az ország helyzetéért. A megszálló csapatok egyébként a legkorrektebben viselkednek. Sehol semmi visszaélés nem történt és valóban nem ellenségként viselkednek a románok. A hivatalokban a rendes magyar személyzet működik, magyar nemzetőrök teljesítenek szolgálatot s a románok sehol sem tüzték ki a román zászlót. Mindenki rendesen végzi a foglalkozását, a vasuton utazni azonban csak a román parancsnok engedélyével szabad.

Varjassy Lajos és a ceglédi nemzetőrök.

(Incidens a kormánybiztos autó utján.)

Érdekes részletét hallottuk most *dr. Varjassy Lajos* kormánybiztos legutóbbi budapesti utjának. A kormánybiztos amint ismeretes, néhány nappal ezelőtt *Zima Tibor* főszerkesztő társaságában autón Budapestre utazott. A gépkocsi zavartalanul folytatta útját az Alföld havas országútjain át, sehol semmi akadály, egészen addig, míg az autómobil *Cegléd* városáig ért. Itt azonban fegyveres nemzetőrök állták útját az autónak, amely *Cegléd* egyik utcáján kénytelen volt megállni. A nemzetőrök igazolásra szállították fel az utasokat és itt kezdődött a baj. A kormánybiztosnál ugyanis semmiféle igazolvány nem volt, mindössze egy névjegy, amelyre ez volt írva: *Varjassy Lajos*.

— Sajnáljuk — mondták a nemzetőrök — igazolás nélkül nem mehetnek tovább az utak.

A kormánybiztos előbb érélyes hangon tiltakozott, majd magyarázni kezdte az embereknek:

— Nézzék barátaim, én az aradi kormánybiztos vagyok és a magyarság érdekében utazom most Pestre...

— Ezt mindenki mondhatja — vágta közbe a nemzetőrök — tessék ezt igazolni, akkor szabad az út tovább.

A kormánybiztos tehetetlen volt. Végre is a következőket mondotta:

— Kérem, én *Károlyi Mihály* nárnak, az önképviseletemnek az embere vagyok, s hozzá megyek most fontos ügyben.

A nemzetőrökre ez sem volt hatással.

— Ezt is mondhatja mindenki — mondták hidegen a katonák. — Különbben pedig ezt módjában van az urnak rövidesen igazolni. Tessék bejönni az irodába, ott majd felhívjuk telefonon a miniszterelnök urat s ha ő engedélyt ad rá, tovább mehetnek az utak.

Mondanunk sem kell, hogy *Varjassy dr.* készséggel egvezett bele az igazolásnak ilyen módjába, csak hogy utját tovább folytathassa. A nemzetőrök felhívták a miniszterelnökséget és *Károlyi Mihály* gróftól kérték a telefonhoz. A miniszterelnök megjelent s miután egy néhány szót beszélt *Varjassy*val, szigorúan utasította a nemzetőröket, hogy a kormánybiztos azonnal engedjék tovább. A katonák, akik fesszes tisztelgések és sürű bocsánatkérések között tettek eleget ennek a parancsnak.

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az *Aradi Közlöny* vasárnapi számában: *Vevők—eladók*, alkalmazottat keresők és alkalmazottak egymásra találnak az *Aradi Közlöny* apróhirdetésénél utján.

„Köztársasági függetlenségi párt.”

(A Károlyi-párt új neve és új programja)

Budapestről jelentik: Történelmi jelentőségű tervezet kerül holnap a Károlyi-párt értekezlete elé. A párt két hét előtt kiküldött egy öt tagú bizottságot, amely a párt programjának elkészítésével és megszerkesztésével, a minisztertanács által előterjesztett anyag alapján dr. Kalmár Antal, a kiváló publicistát bízta meg.

A bevezetésben a tervezet ezt mondja:

— Az októberi diadalmas forradalom nem csak a Habsburg királyságot döntötte le, hanem egyúttal elsodorította a monarchikus államrendszert is és idejében a nagy Nemzeti Tanács a népköztársaság államformáját állapította meg. Ebben a nagy átalakulásban a Károlyi Mihály elnöklése alatt álló függetlenségi és 48-as pártnak vezérszerep jutott, de mint-hogy így a párt elérte álmának álmát és kivívta az ország függetlenségét, a párt hálás emlékekkel leteszi régi nevét és felveszi a

„köztársasági függetlenségi párt”

nevet. Mint a múlt igazságait, a jövő igazságait és programjába kapcsoló párt a következő párt programot dolgozta ki.

Minden jog és uralom a néphez, az ős forráshoz van kötve és így a megszünt királyi jogok is visszazállanak a népre. Az állami főhatalmat tehát a Nemzetgyűlés gyakorolja, de ezt a főhatalmat a törvényhozás, a végrehajtó hatalom terén megosztja a magyar népköztársaság választott elnökével, mint a magyar kormány választott képviselőjével.

A magyar Nemzetgyűlés az 1918. évi I. néptörvény szerint az általános, titkos, községenkénti, nőkre is kiterjedő választójog alapján választott képviselőkből áll. A Nemzetgyűlés két kamarás rendszerű.

A köztársasági függetlenségi párt az 1918. évi I. törvényben már beiktatott Nemzetgyűlés a törvényhatósági és községi választójog alapján áll.

Követeli az annexió nélküli béke mielőbbi megkötését és ezen az alapon az emberiség és Magyarország nyugalmának, gazdasági biztonságának, államrendjének biztosítását. Követeli, hogy a békekonferencián Károlyi Mihály képviselje Magyarországot. A legfőbb cél, amely a békekonferencián elérendő

Magyarország integritásának, vagyis ezeréves földrajzi határának és egységes politikai szuverenitásának csorbítatlan megvédése.

Jugoszláviával szemben is fenntartjuk a Fiuméhez, a magyar tengerparthoz, valamint a három vármegyéhez, Szerém, Vardó és Pozsega vármegyéhez való jogunkat.

A magyar nemzetiségi kérdés tárgyában teljesen elfogadjuk Wilson békefeltételeinek 14 pontját, amely szerint

„meg kell oltalmazni és biztosítani kell Magyarországot népeinek autonóm fejlődését.”

Követeljük, hogy a földnélküli nép, különösen a hazáért vérzett rokkant katonák, elegendő, jó minőségű földhöz jussanak. E célból követeljük, hogy az államnak joga legyen kizárólagosan az ötszáz holdon felüli birtokot, de tisztán csakis abból a célból, hogy azok parcellázassanak és önkötségi árban földnélküli vagy törpebirtokosnak jussanak. Ötszáz holdon felül csak az a birtok nem szétválhat ki, amely gyári vagy ipari célokra szolgál. Ideértve a mezőgazdasági ipart is. Nem parcellázhatók fel a mintagazda-

ságot szolgáló állami birtokok sem. Közép birtokok kihasználatát is követeljük. Követeljük azt is, hogy a kiosztott kis parcellás földeket a legszükségesebb gazdasági felszereléssel lássa el az állam. Hogy pedig a kis polgárok az így szerzett birtokot meg is tarthassák, követeljük a háztűzhely védelméről szóló néptörvény meghozatalát, vagyis azt, hogy egy házat és tíz hold földet a kis polgároktól semmiféle adóssággal elvenni nem lehet. Hogy a föld összevásárlás útján egy kézbe fel ne halmozódhassék, követeljük, hogy ötszáz hold földnél többet senki ne tarthasson.

Magyarország külpolitikájának alapfelvele Wilson békeszövetségének megvalósítása, nemzetközi döntőhíroságnak, tehát új nemzetközi jognak megvalósítása és az imperialisztikus politikának lehetetlenné tétele.

A magyar hadsereg nézve kívánjuk Wilson ama pacifista tételének megvalósítását, hogy a világ összes hadseregeit leszereljük. — Amíg ez meg nem történik, a mai militarista szervezetek helyébe mindenütt a népihadseregnek kell elfoglalniuk, addig követeljük a magyar hadsereg gyors megszerkesztését.

Elfogadjuk a

danai államok gazdasági szövetségét,

de ennek feltétele, hogy Kossuth Lajos igéi szerint Magyarország teljes állami függetlensége és területének esorolhatatlan integritása.

Hívei vagyunk a népek szabad kereskedelmének és a tengerek szabadságának úgy és a képen, amint az a wilsoni elvekben van lefektetve. Hogyha azonban a népek szabad kereskedelme ma még megvalósítható nem volna, ebben az esetben vámtarifákon alapuló védvamos politikát csak annyiban óhajtunk élni, a mennyiben az egyúttal a magyar ipar megmentésére és a mezőgazdaság megvédésére szolgál.

Követeljük

a radikális, progresszív adózás bevezetését,

amelyet úgy a tárgyi, mint a személyes jövedelmi adókra egyformán ki kell terjeszteni.

Hogy a vagyonok megadóztatása és különösen, hogy a háborús nyereségeknek a tisztességes polgári haszon felüli részeinek elvonása milyen mértékű legyen, az a likvidált háborús birtoktól fog függni.

A nagytőke és munka közti szükséges harmonia által óhajtjuk elérni, hogy a munkások, a gyári és ipari üzemek, valamint a nagyvállalatok törvényesen részletessenek. A magántulajdon semmibe sem akarjuk érinteni, de ha szükség van rá, a bányákat, a víztereket, a levegőt, mindenféle állami, vagy köztulajdonba lehet venni.

Követeljük a létminimum megállapítását, vagyis azt, hogy évi 4000 korona évi jövedelemmel senki egyenes állami adót ne fizessen.

Követeljük a közegészségügy államosítását, minden községnek orvossal való ellátását, szegényebb népek ingyen gyógyszerrel ingyenes kezelését.

Kiterjed ezenkívül a program a teljes munkavédelemre, az ingyenes állami népoktatásra, az irodalom és művészet pártolására, a címek, rangok és rendjelek eltörlésére, a faji gazdasági és szociális helyzetének intézményes megalapozására, végül Kossuth Lajos és 1848-49-iki események mártírjainak törvénybe iktatására.

MŰVÉSZET.

Marosi Vilma vendégjátéka.

A színművészetnek jelentős stációja Arad. Nem egy művészi karriér indult ki innen s lendült jelentős magasságokba. Jól esik konstataálnunk ezt most, midőn egy új és friss tehetség bontogatja szárnyait az aradi színpadon s megcsillogtatja szemünk előtt egy színes jövővendő képét. Marosi Vilma tehetséges és nagyon szép hangú leány, aki egy értékes, jövődönök kellemes ígérete. Fejlődésképes, lágy, szép terjedelmű szoprán hangja van, csinos színpadi termete, kifejező arca, melyet értelmes, kedves magyar beszéde tesz elevenné. Opera énekesnőnek készül s tanulmányait nagyon jó iskolában s nevezetes mestereknél végezte, kik között ki kell emelnünk utolsó professzorát: Jadowker Hermanat, a világhírű tenoristát. Marosi Vilma kiváló kvalitásait bizonyítja az is, hogy éppen Jadowker ajánlata szerződötté tagjai sorába a berlini Nollen-dortleri-Színház, mely már is értékes szerepeket bízott rá. A művész azonban a mai viszonyok között nem mert vállalkozni a berlini utra s mindaddig, míg a művészetek ország-utja újra biztató és szabad lesz az itthoni berkekben óhajta játékát fejleszteni és tökéletesíteni az aradi születésű művész-leány. Mert énektechnikája már fejlett, játéka ellenben még csiszolásra vár. Ez különben természetes is, a játék biztosságát a gyakorlat adja meg.

A művész Lehar egyik legkomolyabb stílusú zeneművének: Évá-nak címszerepében debütált. Alakításán meglátszott a komoly studium, anélkül azonban, hogy ez hájos egyéniségének rovására esett volna. Énekszámait meglepő precizitással adta elő s a közönség minden énekszámát tapssal fogadta. Kitérő volt régi szerepében Rontai Boriska és Győző s Gőmői is teljes elismerésünket érdemelte ki.

Z. A.

* Hét műsor. Vasárnap d. u. Sztabul rózsája, Vasárnap este Éva B) bérlet. Hétfőn II. József császár C) bérlet. Kedden Parasztbecsület. Az ur A) bérlet. Szerda Parasztbecsület. Május B) bérlet. Csütörtök Parasztbecsület. Május C) bérlet. Péntek Ember tragédiája A) bérlet. Szombat d. u. Hejehujja báró. Szombat este Ember tragédiája B) bérlet. December 24-én d. u. 8 órakor Argyilus és Tündér Ilona.

* Szombaton kezdődnek a kabaré-előadások. Arad város törvényhatósági bizottsága legutóbbi közgyűlésén tudvalevőleg kimondotta, hogy állandó kabaré-előadások tartására ad engedélyt a Modern Kabaré vezetőségének. Alig kapta meg az engedélyt a kabarédirekción, nagy buzgalommal látott hozzá a társulat szervezéséhez. Aradnak eddig nem volt állandó kabaréja, így érthető az az általános érdeklődés és várakozás, amelyre a kabaré-előadások elé egész Aradon tekintenek. A Modern Kabaré megnyitó előadása szombaton, december huszonegyedikén lesz. Ugy a megnyitó előadásra, mint az egész hét műsorára jegyek hófőtől kezdve válthatók a Modern Kabaré pénztáránál.

* A színházi híroda hírei. Hétfőn Éva a színház igazgatósága általános közkiívánatra hétfőn, 15-án megismétli Marosi Vilma fellépésével C) bérletben Éva operettel. Parasztbecsület kedden, szerdán és csütörtökön teljesen új bemutatással kerül színre Mascagni világhírű operája az aradi színházban. A darabot számtalan próba előzte meg. Megerősített kar- és zenekarral kerül színre, a főszerepekben Várady Margit, Szeghő Lili, Benkőné, Pardy, Barics, Herolddal. A Parasztbecsület előtt színre kerül kedden dr. Brody István 1. felvonása az Uri szerda és csütörtökön Szép Ernő Május 1. felvonása. Péntektől az egész színtársulat részvételével új betanulással: Az ember tragédiája kerül színre.

Arad város megsegíti a vármegyét.

— A románok is kapnak a vár készleteiből. — Értekezlet a kormánybiztosnál. —

A vár készletel elosztásának megállapítására dr. *Varjassy* Lajos kormánybiztos ma délután a városházára értekezletet hívott össze. Az értekezleten jelen voltak: a hadügyminiszterium részéről *Tóth* ezredes, a hadianyag értékesítő r.-t. részéről *Zankay* Viktor igazgató, a város részéről *Lócs* Rezső polgármester, dr. *Angel* István helyettes polgármester, *Halmos* Dezső, a közlelmezési vállalat igazgatója, a munkástanács részéről *Bodnár* Jakab és *Vinkler* József, a térparancsnokság részéről *Fiedler* Imre őrnagy, a román nemzeti tanács részéről *Serb* alezredes, *Sándor* és *Bugariu* kapitányok, dr. *Albu* főhadnagy, dr. *Marsieu* Jusztin és dr. *Veliciu* Romulusz, a katonatanács részéről *Huppert* Henrik, a katonai élelmezési raktár részéről *Pecsenye* István élelmezési főtiszt, a kereskedelmi és iparkamara részéről *Zima* Tibor titkár, a város törvényhatósága képviseletében dr. *Boross* Lajos, az Aradmegyei Gazdasági Egyesület képviseletében *Alföldi* Pál titkár, a közalkalmazottak beszerzési csoportja képviseletében *Strobl* Alajos postatanácsos, a pénzügyigazgatóság képviseletében *Köpf* Kálmán pénzügyi titkár, a menekültek ügyeit intéző bizottság részéről *Tenner* Alfréd Pál, a Patronázs képviseletében *Keller* Lajos.

(Elt illetnek a készletek?)

Az ülés megnyitása után a kormánybiztos bejelentette, hogy az értekezletet azért hívta össze, hogy a készletek elosztását revízió alá vegyék.

Dr. *Marsieu* Jusztin: Amikor a várat kiürítették, már akkor szóba került a román nemzeti tanácsban, hogy a készletekhez a románoknak is joguk van, mert azok a 33. gyalogezred és 2. honvédezdred tulajdonai, amely ezrednek nemcsak Aradmegyéből, hanem Hunyad megyéből és Csanádmegyéből is rekrutálódnak. Akkor maga *Pop C.* István mondta, hogy várjanak az igénybejelentésével addig, amíg a készleteket felosztják, nehogy a vár kiürítését késleltessék. A román nemzeti tanács most bejelenti igényét, bejelenti azt is, hogy az eddig tervezett felosztás sérelmes annál is inkább, mert a román nemzeti tanács azt a határozott utasítást kapta, hogy ne engedjen semmit sem elszállítani az Alföld felé. A román nemzeti tanács azonban méltányos akar lenni, mert a kormánybiztos kilátásba helyezte, hogy a felosztást békésen fogják elintézni.

Fiedler Imre őrnagy elmondja, hogy már a vár kiürítésekor felvilágosította a román nemzeti tanács tagjait, hogy a városba kiszállított készletek sem a 33. gyalogezrednek, sem a 2. honvédezdrednek kizárólagos tulajdonai, hanem a frontheadserég ellátására gyűjtöttek össze. A 33. gyalogezred tulajdona csak a felszerelési raktár készlete. Akkor megegyezés jött létre a román nemzeti tanáccsal, hogy a román gárda a készletekből megkapja szükségleteit. Ez meg is történt és ez ellen eddig panasz nem merült fel. Jogos az, hogy ezekből a készletekből első sorban az aradi helyőrség, közte a román gárda szükségletét fedezzék, azután a város lakossága kerül sorra s a felesleg a hadiértékesítő részvénytársaságot illeti. Különben úgy tudja, hogy élelmiszerek elviteléről nincs szó.

Tóth ezredes úgy tudja, hogy a 33. gyalogezred kiegészítő területe nem esik fele a

megszálló területbe s így a készletekre a román nemzeti tanács nem tarthat igényt. Ez az ő felfogása. Most nem egyes vidékekről, egyes nemzetiségekről, hanem egy inséghen levő ország érdekeiről van szó. Olyan cikkeket akarnak elszállítani, amelyekre másutt van szükség s amelyekért cserébe máshonnan olyan cikkeket hoznak, amelyekre itt van szükség. — Arra kéri a román nemzeti tanács tagjait, vegyék ezt figyelembe és ha igényeik vannak, érvényesítsék azokat a várossal szemben.

Dr. *Varjassy* Lajos: Ne kutassuk most a jogforrásokat. Az én hibám, hogy a komité bevonása nélkül végeztük a felosztást. Arra kérem az értekezletet, hogy minden fél érdekeire való tekintettel intézzük el a kérdést.

Vinkler József azt kérdezi a komitétól, adjon felvilágosítást arra nézve, hogy milyen célokra akarja felhasználni az igényelt készleteket. Ezt tudnunk kell.

Serb alezredes szerint azért szeretnék, ha az élelmiszereket nem szállítanák el, hogy a vármegye lakossága is kapjon belőle. Tudni szeretné, hogy mit visznek el és mi marad itt?

Zankay Viktor: A hadügyminiszter arra az álláspontra helyezkedik, hogy a rossz közlekedési viszonyokra való tekintettel élelmiszereket nem szállítat el. Erre nézve megnyugtató kijelentést tehet, mert az élelmicikkek közül mindössze öt vagon cukrot visznek el az inséges vidékek ellátására.

Dr. *Marsieu* Jusztin: Ugy látja, mintha öt ellenséges érdekek képviselőjeként kezelik. Ez távol áll tőle, mert ő az inséges vidékek érdekeit képviseli. Éppen ma kapott táviratot *Nicolescu* tábornoktól, hogy szerezzen 23 vagon lisztet, mert az udvarhelymegyei székelyek inséghen vannak. Nemcsak a helyi román gárda, hanem minden inséges népnek, akár román, akár székely, akár német legyen az, szót emel. Ők a várossal szemben a legmesszebbmenő előzékenységet tanúsítják, de azt nem tartják helyesnek, hogy minden Arad város közönségé legyen. Valószínű, hogy elfogadják a felosztást, de kénytelen volt elvi kijelentést tenni annak dokumentálására, hogy a felosztás az ő tudtuk nélkül nem történhetik meg.

(Elszállítani csak a kormánybiztos tudtával lehet.)

Dr. *Marsieu* és *Vinkler* tudomására adták a kormánybiztosnak, hogy a közlelmezési miniszter 50 vagon korpát diszponált el a Neuman-gyárból.

Dr. *Varjassy* Lajos kormánybiztos kijelenti, hogy még a holnapi nap folyamán rendeletet ad ki, amelyben elrendeli, hogy az ő tudta és beleegyezése nélkül Arad város területéről semmit sem szabad eldiszponálni.

Dr. *Marsieu* kéri a kormánybiztos, hívja fel a közlelmezési minisztert, hogyha ezentúl is el fog szállítani Aradról közszükségleti cikkeket, a román nemzeti tanács retorzióval fog élni és nem engedi meg a tűzifa és a petrosényi szén szállítását.

Ezután megakarták kezdeni a részletes tárgyalást. *Vinkler* József ismét azt kérdezte, hogy a komité mire akarja felhasználni az igényelt készleteket. Dr. *Marsieu* ismételtén utalt arra, hogy ők a várossal szemben a legelőzékenyebbek, de az igényelt készletekből más vidékeknek is akarnak juttatni.

Közben *Vinkler* és dr. *Marsieu* között át-

hidalkatatlan ellentétek merültek fel, mire a munkástanács tagjai kivonultak a teremből. A kormánybiztosnak és *Fiedler* őrnagynak sikerült kompromisszumot létrehozni, amelynek értelmében a komité által igényelt készleteket kizárólag Aradvármegye lakosai között osztják szét. Ekkor a munkástanács tagjai visszatértek az értekezletre.

(A felosztás.)

Ezután részletesen megállapították a készletek felosztását. Tíz vagon zsirosszódából ötöt a város, ötöt a megye, 8 zsák kömény-magból 4 zsák a városé, 4 zsák a vármegyéé. Öt és fél mázsa teából a város 4, a vármegye másfél mázsát kap, 666 zsák zab negyedrésze a városé, háromnegyed része a megyéé, de ez csak vetőmagnak használható fel. A 66 ezer adag kávékonzerv háromnegyed része a városé, negyedrésze a megyéé. Háromszáz mázsa marhasót a megye, 28 mázsát a város kap. A 14 vagon nyerscukorból tíz vagon a városnak, 4 vagon a megyének jut. Az ezer köbméter fa teljesen a városé.

Összesen 140 ezer zsák van a felvett készletekben. Ebből elszállítanak százezeret, 40 ezer teljesen jó zsák itt marad, amiből a város háromezretet kap, hogy a lakosság hazaszállíthassa lisztjét. Elvisznek Aradról 127 mázsa sást, tíz vagon lupint. A 15.200 pokrócból nyolcezer itt marad, ebből a katonaság négyezret, a munkásság kétezret, a komité kétezret kap. A 16 ezer lepedőből nyolcezer itt marad, 4 ezer a katonaságnak, 2 ezer a munkásságnak, 2 ezer a komiténak jut.

A tűzészeti felszerelési állomáson talált vasanyagot aradi vaskereskedők vásárolták meg, akik maximális áron kötelesek azt árusítani. Hétfőn az épülettőt és az ácsanyagot az iparosok és a város szakértője megtekintik és valószínűleg megvásárolják.

Végül a kormánybiztos kijelentette, hogy az elszállítandó készletek szállítását biztosítani fogja.

VÁROS ÉS MEGYE.

— Fenyegető éhínség Aradmegyében. Aradmegye néhány járásában bőségben él a lakosság és mint *Schill* József alispán mondja, lakadalom van a vármegye egyes részein, addig a legtöbb helyen éhínség vár a népre, mert onnan, ahol van, a helyi komiték nem engedik a felesleget elvinni. Ma dr. *Varjassy* Lajos kormánybiztosnál az alispán, *Horváth* József a Haditermény aradi kirendeltségének vezetője jelentést tettek a helyzetről és elmondották, hogy borossebesi, radnai és halmágyi járásokban már most inség van. A kormánybiztos és az alispán tanácskozára iltek össze, amelybe belevonták dr. *Marsieu* Jusztin ügyvédet, az aradi komité egyik vezetőjét is. A tanácskozás eredményeképpen dr. *Marsieu* személyesen fog interveniálni, hogy a helyi komiték az élelmiszerekben bővelkedő helységekből az illető helység szükségletének fedezése után fennmaradó gabona kivitele elé ne gördítsenek akadályokat. Természetesen ama feltétel alatt, hogy a vármegyéből kivinni más vármegyébe gabonát nem lehet.

— A jóléti adót kivető bizottság megalakulása. A város csütörtöki közgyűlése bizottságot küldött ki, amely a népjóléti adót fogja kivetni. *Lócs* Rezső polgármester ma délután alakulásra hívta össze a bizottságot, amely dr. *Köpf* János indítványára elnökké egyhangulag dr. *Baross* Lajost, előadókká *Loránt* Józsefet és *Farkas* Ferencet választotta meg. A bizottság tagjai ezután letették azt a fogadalmat, amelyet a rendes adókvető bizottság tagjai szoktak letenni. A bizottság a jövő hét elején kezdi meg működését.

HIREK.

Püspökök elmozdítása állásukból.

(Uj néptörvények kihirdetése.)

Budapestről jelentik: A *Politikai Híradó* jelenti: A kormánynak az a szándéka, hogy azokban a nagyobb részt felvidéki egyházmegegyekben, amelyekben a főpásztor személye nem nyújt garanciát arra, hogy a népek önrendelkezési joga alapján berendezkedő hívek igényel kielégítést nyerhessenek és a kormánybiztos arról győződnék meg, hogy ezek a főpapok nem is akarnak erre az álláspontra helyelkedni, gondoskodják a változás végrehajtásáról. *Persian* Ádám, a katolikus ügyek kormánybiztosa az érdekelt püspökökkel már megkezdte a tárgyalásokat. *Batthyány* Vilmos gróf nyitrai püspök már beadta lemondását. — *Persian* Ádám kormánybiztos *Parvy* Sándor szepesi püspökkel is tárgyalt, hétfőn pedig Besztercebányára utazik, ahol *Radnay* Parkossal folytat megbeszéléseket.

Budapestről jelentik: A hivatalos lap holnapi száma közli a magyar népkormány 1918. évi V. néptörvényét az önálló magyar külügyi igazgatásról. A törvény tizenegy szakaszból áll és kihirdetése napján lép életbe. Kimondja, hogy a magyar népköztársaság minden külügyét önállóan intézik. A magyar külügyi igazgatás élén a magyar külügyminiszter áll, aki a magyar népkormány tagja. Az új törvény megállapítja a külügyminiszter hatáskörét, a míg a külügyminiszterium szervezését a kormányrendelettel fogja megállapítani. A törvény végrehajtásához szükséges fedezetről, a míg arról törvény nem rendelkezik, a pénzügyminiszter gondoskodik. Ugyancsak a holnapi hivatalos lap közli a VI. néptörvényt az államháztartás tovább viteléről. A két szakaszos törvény kimondja, hogy amíg az állami költségvetésről törvény nem intézkedik, a népkormány az állami adókra és állami jövedelmekre vonatkozó jelenleg fennálló vagy ezután hozandó törvények vagy törvényes rendelkezések útján befolyó jövedelmeket beszedi. Az állami kiadásokat a vonatkozó törvények vagy törvényes rendeletek alapján fedezli. Végül közli a hivatalos lap a VII. néptörvényt az adókvetési és adófelszámolási bizottságok ujjáalakításáról.

— *Biró* Lajos államtitkár beteg. Budapestről jelentik: *Biró* Lajos külügyi államtitkár spanyol hajban megbetegedett. Orvosa tanácsára ágyban fekszik.

— *Megszünik a vezérkar.* Budapestről jelentik: A hadügyminiszter azzal a tervvel foglalkozik, hogy a vezérkart teljesen feloszlatja és a vezérkari tiszteket csapattestekhez vonultatja be. A hadügyminiszternek ezzel a tervvel a legközelebbi minisztertanács foglalkozik.

— *Németország lefoglalt hajóit.* Budapestről jelentik: A bajor *Lloyd*-hajóknak szerb részről történt lefoglalása ügyében *Kurt Eisner* bajor külügyminiszter már november 29-én közbenjárásra kérte fel a Magyar Nemzeti Tanácsot és kormányt. A közbenjárás azonban nem vezetett eredményre és a szerbek a hajókat lefoglalták. Most *Kurt Eisner* a következő táviratot intézte:

— A bajor kormány ma a fegyverszüneti szerződés és a nemzetközi jog alapján a dunai *Lloyd*-hajók lefoglalása ellen az entente útján tiltakozást jelentett be a fegyverszüneti bizottságnál és azok kiadatását kérte. *Kurt Eisner* bajor külügyminiszter.

— *Házasság.* *Özv. Ronék* Mihályné szül. *Schorck* Paula és *Morsch* Ferenc építőmester holnap évi december hó 22-én délután 3 és fél óra (bányai idő szerint) az ujaradi római templomban házasságra lépnek.

— *Laktanyák helyreállítása.* Budapestről jelentik: A hadügyminiszter elrendelte, hogy az egész országban a demarkációs vonalon belül eső laktanyákat haladéktalanul tisztítsák és hozzák rendbe. A munkálatokat kizárólag hadból visszatért kisiparosok fogják végezni és azokat minden bürokratikus eljárástól mentesen végre kell hajtani.

— *Sigray gróf Bécsben megakadt.* Bécsből jelentik: *Sigray* Antal gróf, Gerardnak, a volt berlini amerikai nagykövetnek sógora tudvalevőleg azzal a megbizással indult külföldre, hogy *Wilson*t a magyarországi nemzetiségi viszonyokról informálja. *Sigray* nejevel Bécsig jutott el, mert itt a csehek értesülésünk szerint, továbbutazását megakadályozták. Jellemző, hogy Ausztriában a csehek, nyilván a szén szállítással kapcsolatban, milyen pressziót tudnak kifejteni. *Sigray* utjának megakasztása sajnálatos dolog, mert ezzel is késik az entente helyes informálása, de remélhető, hogy ha Gerard megérkezik, gondoskodni fog róla, hogy *Sigray*ék utját folytatathassák.

— *Sürgösen megjavították a gátakat és töltéseket.* Nachtnébel Ödön városi főmérnök bejelentette a mai tanácsülésen, hogy a háboru alatt nagyon megrongálódtak a gátak és védtöltések, amelyeket sürgösen meg kell javítani. A főmérnök javasolja, hogy közmunka gyanánt csináltassa meg a város a gátakat. A tanács elfogadta a főmérnök javaslatát és így rövidesen hozzá kezdenek a munkálatokhoz.

— *Az aradi éttermi, kávéházi, szállodai és vendéglői alkalmazottak taggyűlése.* Péntek éjjel folyt le a már szervezett pincérek és alkalmazottak nagy taggyűlése, amelyen körülbelül háromszázan vettek részt az alkalmazottak. *Weinberger* Lajos az aradi helyi csoport elnökének megnyitó beszéde után *Szabó* József a szervező bizottság elnöke ismertette a szervezkedés szükségességét, valamint a szervezet érdekében tett intézkedését és azon eredményt jelentette a taggyűlésnek, hogy egy pár ember kivételével az összes szakmabeli alkalmazottak tömörültek a szervezetbe. Egyben elhatározták, hogy egy 10 tagú küldöttséget menesztenek az aradi vendéglősök, kávéosok ipartársulati elnökéhez, hogy a szervező bizottság által december hó 3-án hozzá intézett átiratukra, amelyben az ipartársulat elhelyező irodája beszüntetését, a hadból visszatért pincérek és egyéb alkalmazottak munkába helyezését, valamint az összes alkalmazottak anyagi helyzetének, illetve munkabérének javítását kérték s amely átiratra mindezekig érdemleges választ nem kaptak, megsürgetik és felkérlik az elnököt, hogy záros határidőn belül erre érdemleges választ adjon. Végül megvitatták a mai nehéz viszonyok között mily munkabér követelést terjeszenek az ipartársulat elnöksége elé. Egyben bejelentették, hogy *Kolossa* Viktor és *Lőrinczy* János vendéglősök 500—500 koronát adományoztak a szakszervezet munkanélküli segély alapja javára, melyért köszönetét fejezi ki az alkalmazottak nevében a szerv. bizottság elnöke.

— *A ruhabezolgáltatás helye.* Tudatom a város közönségével, hogy a beszolgáltatandó ruházati cikkek átvételét eszközölő hadügyminiszteri kirendeltség nem a *Weitzer-utcai* polgári fiúiskolában, hanem a *flu kereskedelmi iskola épületében* fog működni miért is a ruházati cikkek folyó hó 16-án reggel 8 órától a már közölt utca szerint ide szállítandók. — *Közélemezési hiv. vezető.*

— *Az aradi állami fa- és fémpipari szakiskola* 1908. évben végzett növendékei folyó hó 26-án délelőtt 9 órára az intézet helyiségében tartandó tízéves találkozóra ezennel meghívja osztálytársait.

— *Rokkantaknak és nyugdíjasoknak nem kell ruhát beszolgáltatniok.* A magyar hadügyminiszter rendelkezése folytán értesitem a város közönségét, hogy úgy a rokkantak, valamint a katonai és polgári nyugdíjasok a harc-térről hazajött katonák részére ruházati cikkeket ezidőszerint beszolgáltatni nem tartoznak, hanem az összeíró lapra a rovatok kitöltése nélkül csupán: Rokkant: illetve nyugdíjas szó irandó és az összeíró lap így adandó át a ház bizalmi tagjainak, akik kötelesek a legszigorubb ellenőrzést gyakorolni, hogy visszaélések elő ne forduljanak és csakis valóban rokkantak és nyugdíjasok vegyék igénybe ezt a kedvezményt. Dr. Angel.

Mihez tartás végett megemlítem, hogy frakk, szmoking, díszmagyar öltöny, vászonruha és a színészek színpadi ruhája, a köztisztviselőknek pedig egy fekete szalon ruhája vagy egy fekete zsakett ruhája nem számítandó a beszolgáltatandó ruházati cikkek közé. Felsőkabát gyanánt bunda, átmeneti kabát, felöltő, köpeny együttesen számítandó.

— *Felozlott az aradi tiszti zászlóalj.* Egyrészt Arad város közbiztonságának nagymértvű javulása, másrészt hogy redukált karhatalmi szükséglet ellátására a századoknál megfelelő legénységi erő áll rendelkezésre. *Dobák* Géza ezredes állomásparancsnok a tiszti karhatalmi zászlóaljat a mai napon felozlatta. Ezen tiszti karhatalmi zászlóalj, mely kizárólag a közrend fenntartására vasuti állomás, valamint állami és magánjavak őrzésére használtatott fel, az elmúlt súlyos időkben minden politikai irányzattól mentesen megbecsülhetetlen szolgálatot tett a köz javára.

— *A jószívűmegszálló szerbek.* *Barcsról* jelentik: A barcsiak már teljesen megbarátkoztak a megszállás tényével. Ebben nagy részük van a szerbeknek is, akik tapintatos viselkedésükkel nem gördítenek semmi akadályt a város vezetőinek intézkedése elé. A rendőrség, csendőrség, pénzügyőrség és határrendőrség ma is megvannak és működnek is. A barcsi Nemzeti Tanácsot sem oszlatták fel. Az utazás Barcsig minden zaklatás nélküli történik. A szerbek a személyforgalommal nem törődnek, csupán a teherszállmányokat vizsgálják át. Élelmiszert, pénzt, vagy nagyobb mennyiségű ipari terméket természetesen nem engednek kivinni a megszállott területről. Barcson egy 30 emberből álló lovasszázad van, egy kapitány parancsnoksága alatt. A kapitány a Barcson levő nagymennyiségű lisztet, továbbá az ott levő katonai borkészletet lefoglalta. A lefoglalt árukat nem szállították el Barcsról, azok még ma is ott vannak. A lisztet részben a megszálló csapatok élelmezésére fordítják, részben a város szükségleteit fedezik belőle. A lefoglalt borból a szerb parancsnok első sorban saját legénységének készítettet fejenként egy pár csizmát, a fennmaradt mennyiséget pedig szétosztotta a város szegényei között. A barcsiaknak semmi nagyobb panaszuik nincs a megszállók ellen — sőt a megszállás óta semminemű rendezettség nem történt.

— *Az „Aradi Iparosok Egyesülete”* rövid fennállása óta igen céltudatos irányt fejt ki az iparos társadalom kiépítésében, már a kezdő napokban is erős egyesületi életet él. Az iparosság tényezővé válása rövid idő kérdése. Az iparosság ezen jussával kezdenek az intéző körök is foglalkozni. Az egyesület vezetésére az uttörő munkából örömet veszi ki a rész, ma vasárnap is e hó 15-én délután 4 órai kezdettel a tagok kívánságára alanszabály ismeretével kapcsolatban szakosztály szervezkedésre vonatkozó megbeszélést — taggyűlést tart. Vegyen azon részt minden tag, jöjjön el minden érdeklődő iparos. A taggyűlés saját helyiségében *Eötvös-utca* 2. szám alatt lesz.

— *Halálozás.* *Herbst* Stein Szerénke 25 éves korában folyó hó 13-án elhunyt. A szerencsétlen szülők iránt általános a részvét, akik rövid idő alatt második gyermeküket veszítették el. Temetése 15-én délután 1 órakor lesz a *Hal-tér* 2. számú házból.

Embey Imre nyugalmazott magyarállamv. mozdonyvezető december hó 14-én, életének 40-ik évében elhunyt. 16-án délután 2 órakor fogják az aradi közvágóhid épületéből temetni.

— *Keresk. szakoktatás.* Könyvelés, gyors- és gépirás, levelezés, számtan, magántanfolyam. Nappali és esti cursus. *Lázár* Vilmos-
utca 2.

— **Kolossa Viktor távozásá.** Az aradi vasúti vendéglő bérletében legközelebb változás áll be. Kolossa Viktor, aki két és fél év óta bérli a vasúti vendéglőt, február elsején távozik Aradról. Az utóbbi hetek izzalma, továbbá fiának halála, annyira megviselték idegeit, hogy hosszabb pihenőre van szüksége. Kolossa Viktor a lehető legjobb emlékeket hagyja Aradon. Megnyerő, gavallér egyénisége, rendkívüli szakértelme a legjobbnak számít az aradi vasúti vendéglőnek. Ő maga pedig Arad társadalmi életében széleskörű rokonszenynek örvendett. Meg vagyunk győződve, hogy a Máv. igazgatósága rövid időn belül újabb működési teret fog találni Kolossa nem mindennapi szakértelmének s rátermettségéhez méltóan, egyik fővárosi pályaudvar vendéglőjében fog elhelyezést keresni az ország egyik legelső vasúti vendéglőjének Kolossa Viktor távozását őszintén sajnálja Arad utazó közönsége.

— **Németek által agyonlőtt orosz foglyok.** A Wolff-ügynökség jelenti. Beutenből jelentik: A Gotthardt-tárnában Borsedow közelében orosz foglyok a fegyverszüneti szerződés értelmében megtagadták a munkát, azután 500 fogoly vasrudakkal felfegyverkezve megtámadta a bányá őrseit. A parancsnok tüzet vezetett, amelynek következtében 6 fogoly meghalt, 7 pedig megsebesült. A foglyokat erre lefegyverezték, a kik ezután megkezdtek a munkát.

— **Lefoglalt békeáru. Szegedről** jelentik: A munkás és kereskedőtanács együttesen bizottságokat alakított, amelyek ellenőrzik, hogy a kereskedők betartják-e az árleszállítás által megállapított árakat. Ezek a bizottságok egyuttal az elrejtett készletek után is kutatnak. Ma *Lusztig* Ernő kereskedőnél az üzlet melletti két raktárban, egy külön raktárban, a lakásán, pincéjében és apósának pincéjében kocsz és boroshordók között rengeteg mennyiségű békebeli árut: selymet, cérnát, gertyát stb. találtak. Az árukat lefoglalták, azokat el fogják adni és a befolyó pénzt jótékony célra fogják fordítani.

— **Lószerejjel játszó gyermekek.** Ma délután *Kovács János* vágóhídi fűtőnek három gyermeke durranó patronokkal játszottak szüleiik Hinderburg-ut 42. számú házában levő lakásán. A konyhában voltak a gyermekek, míg az anyjuk a szobában dolgozott. A legidősebb, a 10 éves *Juliska* a patronokat a meleg tűzhelyre tette, ahol egy pillanat múlva felrohantak azok és mindhárom gyermeket súlyosan megsebesítették a szilánkok, sőt egy repesz darab a szobában levő *Kovácsné* is megsértette. A kórházba szállították a súlyos állapotú gyermekeket.

— **Nehogy sértve érezze magát.** Budapest lakóit nyomtatványok figyelmeztetik most a sok lopás miatt arra, hogy idegent senki be ne eresszen lakásába. Ezeket a nyomtatványokat a Tolnai Világlapja osztogatta szét. Két betörő nem respektálta ezt a figyelmeztetést és álkulcsesal benyitott Tolnai Világlapja kiadóhivatalába. Ott azonban nem akadt dolguk, mert a Wertheim-szekrény nyitva állott s így természetesen üres is volt, mert a vállalat a pénzt naponta beszállítja a bankba. Hosszú orral távozni akartak a pőrul járt betörők, de az ajtó automatikusan csukódik és már nem nyílt ki. A betörőket ilyen módon elfogva a lapexpedició személyzete, amely éppen Tolnai Világlapja karácsonyi számával van lázas elfoglaltságban, így a gazdag zsákmány helyett szűkös kis rendőrségi cellával kellett megelégedniük.

— **Megnyílt Fischer Simon nagy áruházának** dusan felszerelt karácsonyi tárlata. — Üzleti órák reggel 7 órától délután 4 óráig.

— **Polgári és középiskolai** magán és ösztöndíjvizsgálatokra felelősséggel előkészít Engel magániskolája. *Lázár Vilmos*-u. 2.

— **Mit vegyünk karácsonyra?** Jót, szépet és hasznosat csak a könyv nyújthat. Ijúsági és más ajándékművek nagy választékban *Oláh Sándor* és *Társas* könyvkereskedésében.

— **Az aradi és aradvidéki nevelőmunkások szakszervezete** vasárnap délelőtt 10 órakor a *Kazinczy-utcai* polgári fiúiskola I. em. 21. sz. termében bizalmi értekezletet tart, melyre a tagokat ezennel meghívjuk. Az elnökség.

— **Hírlapírók ülése.** Az aradi újságírók szabadszervezete vasárnap délután fél négy órakor az Aradi Hírlap szerkesztőségi helyiségében igen fontos tárgysorozattal ülést tart, melyen valamennyi tagnak megjelenése szerfölött kívánatos. A tanácskozások befejeztével az újságíró egyesület választmányja ülésezik.

— **Az 1919. év. Három hét múlva** belépünk a z új esztendőbe, amelynek során elől Magyarország sorsa. Az új esztendő szerdán kezdődik. A farsang hosszú lesz, de csak névleges, kalendáriumi farsang, mert most nincs fogcim a mulatságra. Husvét április 20, 21. Kettős ünnepei az 1919. esztendőnek január 5, 6, április 20, 21, június 8, 9 (pünkösd), szeptember 7, 8, december 7, 8, és 25, 26. Hármass ünnepek október 31, november 1, 2.

— **A rokkantak, hadiözvegyek és hadilávák nagygyűlése.** A rokkantak, hadiözvegyek és hadilávák f. hó 15-én d. e. 11 órakor tartják nagygyűlésüket a Kulturpalota nagytermében. Rokkant bajtársak! Jöjjetek el mindannyian, hogy megvédelmezzük, felkaroljuk a mi legszontebb ügyünket. Tömörüljünk és tartsunk össze! Legyünk egyek ne csak a szenvedésben, hanem a szervezetben, valamint egyek leszünk a munkában is. A rokkant katonatanács elnöksége.

— **Az aradi Gutenberg dalkör** folyó hó 15-én vasárnap délután 5 órakor tartja alakuló ülését a „Munkás Otthon”-ban levő nyomdász egyetemi helyiségben. Vendégek szívesen láttatnak. Az elnökség.

— **Munkaadók figyelmébe.** Az ingyenes munkaközvetítéssel foglalkozó hatósági munkaközvetítő (Szent István-u. 2. sz., telefon 11—19. sz.) értesíti a munkaadókat, hogy mintegy 300 ipari és kereskedelmi szakmunkás keres foglalkozást. Akinek tehát munkásra van szüksége, ezt jele ntse azonnal a munkaközvetítőnek. Igen sok a munkakereső a vas-, fém- és faipari szakmákban, az építő iparban, a kereskedelmi alkalmazottak és magánhivatalnokok körében, míg ellenben a ruházati ipar munkásaiban hiány mutatkozik. Szükség van az iparos tanulóknak, igen sok mester teljes ellátással és ruházattal fogadja fel. Minden érdeklődőnek szívesen szolgál felvilágosítással az intézet.

— **A szociális missziótársulat** aradi szervezete folyó hó 16-án délután 4 órakor tartja a városháza tanácstermében decemberi összejövetelét. A tagokat és érdeklődőket ez nton is meghívja az elnökség.

— **Az aradi közalkalmazottak beszerzési csoportja** a 100. számú körlevélben jelzett cikkeken kívül a december 16—21 terjedő héten még csokoládét, kőménymagot és szilvalekvárt is fog kiosztani. Adagolás és ár a kapu alatti táblán tekinthető meg. Az elnökség.

— **Nagy Géza fényképész** a harctérről hazaérkezett, műterme személyes vezetését át vette *Andrássy-tér* 22.

— **Értesítés.** Az aradmegyei károsult kereskedők részére kiutalt cipőjegyek folyó hó 16-án hétfő délután 3—5-ig lesznek a bizottság irodájába (Felső kereskedelmi iskola épület) kiadva.

— **Fogászati körökből.** *Halmos Gyula* vizsg. fogász, ki négy éven át aradi katonai fogászatot operative működött és e téren történt legújabb vívmányokkal behatóan foglalkozott, rendelését reggel 8-tól este 6-ig *Asztalos Sándor*-u. 10. alatt megkezdte.

— **Rendkívüli alkalmi vétel és óriási választék** karácsonyi dísz tárgyakból és használati cikkekből. U. m.: üveg-, porcellán-servisek, villanycsillárok, kina ezüst tárgyak. Modern képkeretek békeárakban kaphatók *Fischer Mór* üveg- és porcellánkereskedő. *Andrássy-tér* 25. Városi és megyei telefon 568.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az aradi Izs. nőegylet által fenntartott népkönyvtára javára az elmúlt héten a következő adományok érkeztek be: *Hajós Árpádné* 30, *Faragó Rezsóné* 10, *Friedmann Gyuláné* 20, *Singer Izrael* 50, *Szilágyi Gyuláné* 10, *N. N.* 10, özv. *Klein Ignác* 20 korona, *Eiser Sándor* 15 kgr. liszt, özvegy *Austerweil Zsigmondné* 10 kgr. alma. Mind-ezen nemesszivü adományokért hálás köszönettel adózik az elnökség.

— **Mesekönyvek, karácsonyfadiszek** olcsón szerezhetők be *Knteszer Minerva* könyvkereskedésében Aradon, *Dobó-utca* 1. sz.

— **Harctérről** visszatért ügyvédeknek, kereskedőknek és iparosoknak méltánvos áron szállít papír és írószereket, nyomtatványokat *Pichler S.* papírkereskedése és könyvnyomdája, *Bohus-palota*. Telefon 308.

— **Fölfuvódás, lélekzési nehézségek, szivdobogás, fejfájás, szédülés, lehangolt lelkiállapot és lappangó szorulás** eseteiben a természetes *Ferenc József* keserűvíz bőséges széklet hoz létre, csökkenti a gázok meggyülemlesét s megszabadít a szorongó érzésektől.

Aradon nincs szén.

(Elmaradtak a szén vonatok. — A kormánybiztos intézkedése.)

Az aradi villamos művek központjában izgalmas nap volt a mai. A Piskit megszállott romániai csapatok elzárták a *Zsilvölgyét* Aradtól s ma már nem jöttek szénvonatok *Petrozsény felől*. A teljes szénhiány elsősorban a villamos telepet sújtja, mely a nagy szénszükség folytán képtelen volt tartalékokat gyűjteni s csak abból tengődött, amit a naponta érkező szénvonatok hoztak. Ma nem jött szén. A kormánybiztos intézkedésére *Lócs Rezső* polgármester elrendelte, hogy az aradi ipartelepeken levő szénmennyiségek a közüzemek rendelkezésére boesáttassanak. Ez a szén azonban mindent összevéve is kevés. A *Neuman-gyárban* van 120 waggon, a *Weitzer-gyárban* 15 waggon és ami ezeken kívül még a városban található, az számba se jöhet. A *Máv. fűtőház* volt az első, mely 8 waggon szenet vett el a *Neuman-gyárból*, azután a villamos művekre került a sor. Az átszállítás azonban nehézségekbe ütközött. A késő délutáni órákban még úgy állt a helyzet, hogy este 8 órán tul nem lesz villanyvilágítás Aradon, ami maga után vonna azt is, hogy a napilapok, melyeknek technika előállítására villamos üzemre van berendezve, reggel nem jelenhetnek meg. *Mellinger József* vezérigazgató fáradhatatlan energiájának estére mégis sikerült 2 waggon szenet a villamos telepre vontatni s ez reggelig elég lesz. Holnap ugyancsak a *Neuman-gyártól* még 6 waggonra van kilátás. Ezzel vége. A villanytelep napi szükséglete napi 4 és fél waggon.

A *Máv. aradi fűtőháza* napi 15—20 waggonrakomány szenet fogyaszt. Készletek itt sincsenek s amennyiben holnap-holnapután szénvonatok nem érkeznének, úgy a forgalom megakad. *Vigyázó István* máv. üzletvezető információt szerint ilyen vonatok azonban utban vannak.

A kormánybiztos már tegnap délután óta keresi *Nagyszeben* a telefoni összeköttetést, hogy érintkezésbe lépjen a román kormányzótanács tagjaival. *Varjassy dr.* arra fogja kérni a román kormányzótanácsot, hogy intervenáljon *Petrozsényben* és *Piskin* elsősorban aziránt, hogy az Aradnak szükséges napi öt waggon szenet feltétlenül elküldjék. Ennyi kell a vízvezetőknek és a villanygyárnak. Intervenálni fog a kormánybiztos az állami vasutak érdekében is.

Délben értesítette az aradi postafőnökség *Varjassy Lajos dr.-t*, hogy a nagyszebeni vonalat elvárják és így nem lehet beszélni. A kormánybiztos holnap külön megbízottat küld Nagyszebenbe, aki a szénügyet és a felmerült Aradot érdeklő többi ügyeket is megbeszélje a román kormányzó tanácssal.

Román vasutigazgatóság Nagyszebenben.

A kormány tiltakozása. — Tárgyalások Berthelot tábornokkal.

Kolozsvárról jelentik: Szamosfalva és Apahida állomásokon több felfegyverzett román katoná egy román törzsőrmester vezetésével fosztogatni kezdett. Az apahidai állomáson kifosztottak egy vonatot s sok fegyvert és municiót raboltak. Kolozsvárról egy székelycsapat ment ki Szamosfalvára, akiket kézi-gránáttal és puskatüzzel fogadtak. A székelyek *sortüzet adtak a levegőbe*, mire a csöcselék szétfutott. A székelyek a községházán megtalálták az elrabolt holmikat: 400 darab fegyver, két gépfegyvert, több láda töltényt, 400 darab kézgránátot, nagymennyiségű élelmiszert és gyapjút. A székelyek összefogdoszták a fosztogató katonákat és Kolozsvárra kísérték őket. A román Nemzeti Tanács megígérte, hogy szigorú vizsgálatot indít ebben az ügyben.

Nagyváradról jelentik: A német-román egyezmény szerint a román csapatok Brassó városát csak a németek kivonulása után szállhatták volna meg. Ezzel szemben tegnap Sepsiszentgyörgy felől két zászlóalj román érkezett Brassó alá és a várost megszállta. A románok követelték, hogy a németek felszerelésük hátrahagyásával hagyják el a várost. A román katonaság kifosztotta a németeket, majd a német tiszteket a fekete-kaszárnyába rendelték azzal, hogy a német katonáknak vonaton való továbbállításáról akarnak velük tárgyalni. De a tiszteket, mikor megjelentek a kaszárnyában, a románok foglyoknak nyilvánították. — Később egy lakatlan szállodába vitték őket, a hol bántalmazni kezdték. Mackensen, amikor értesült a jogtalan bánásmódról, tiltakozást jelentett be a román főparancsnokságnál.

Nagyszebenből jelentik: A Dacia román távirati iroda jelenti: Báró Petrisevics-Horváth Emil állítólag hivatalos küldetésben ide érkezett. Ugy szól a hír, hogy *diplomáciai megbízatást kapott és Babes-ba szándékozik utazni, ahol Berthelot tábornokkal akar tárgyalni abban az irányban, hogy a románok ne lépjenek át a demarkációs vonalat.* Hogy éppen Horváth Emil báró teljesít ilyen fontos diplomáciai missziót, meglepő, hiszen talán ő a legördiósabb személy a románok szemében és ő a legalkalmatlanabb arra, hogy a magyarok érdekében valamit elérjen. Báró Horváth Emil volt az, aki annak idején végrehajtotta az ugynevezett kulturzónába eső több száz román iskola bezárását és önkényes fellépésével a legnagyobb felháborodást keltette.

Budapestről jelentik: Ide az a hír érkezett, hogy a román kormányzó tanács Nagyszebenben vasutigazgatóságot állított fel, amely megtiltotta a Magyarország felé induló vonatok indítását, míg az Erdély felé induló vasutakat mind Nagyszeben felé irányítja. A kolozsvári Máv. üzletvezetőség teljesen tehetetlen a románok erőszakosságával szemben. Vázsonyi Jenő, a Máv. elnökgazdája a kolozsvári üzletvezetőség panaszára eljárta a minisztereinöknél, sürgős orvoslást kért, mert különben nem vállalhatja a felelősséget az üzem további fenntartásáért. Károlyi Mihály tiltakozást jelentett be a francia katonai bizottságnál, mert a fegyverszüneti szerződés értelmében a vasutak igazgatásának a magyar kormány kezében kell maradnia.

Budapestről jelentik: Gróf Andrássy Géza ma délelőtt küldöttséget vezetett Jászai Oszkár

miniszter elé, amely küldöttség rozsnyói tekintélyes polgárokból állt. Arra kérték a minisztert, hasson oda, hogy Rozsnyó ne essen bele a demarkációs vonalba.

A kabát románca.

*

Volt egy jól-svájfolt kiskabátom,
Az ifjúságom hü barátja,
Légyott-ra mindig abba mentem,
Biz-isten, szivemből szerettem
És most az állam megkívánta!

Bizalmítérii jött el érte.

Mit is tehettem? odaadtam!

S kitért a szó remegve számon:

Látlak-e még e rozsz világon?!...

...Hlzik vagy nem? de megsíratam.

Mielőtt elszakadtam tőle,

Ráírtam egy kis cédulára:

„Hozd vissza, pajtás, kis kabátom,

Deák Ferenc-ut a lakásom

S te szabad meg, hogy mi az ára!”

Aztán betettem a zsebébe.

S most nincs a napnak vége-hossza:

Lesem, hogy mint egy kedves álom

Meg jó-e régi hü kabátom?

S ki lesz, ki nékem vissza hozza?!

Z. A.

A MOZI.

* Az Apollóban vasárnap az „Élet vándorai” című nagyhatású cirkuszdráma van műsoron, míg az Uránia-színházban a „Nagy érzés” című film kerül vetítésre.

* Irányfilm a terméketlenség ellen. (Az Apolló-színház hétfői grandiózus filmbemutatója.) Hétfőn este fontos kulturmunkát végez a „Fakadó élet” című film bemutatásával az Apolló-színház. A felvonásos film a terméketlenség ellen küzdő film. Az élet egyszerű himnusza ez a film, a bimbózó fakadó életé, amely mindennél szentebb a földön. Harsogó szóval hirdeti: a legnagyobb boldogság, amelyben embernek része lehet, ha gondoskodik arról, hogy azt a munkát, amelyet ő kezdett meg — utódai — akikben tovább él. — folytathassák. Szaporodjatok és gyarapodjatok — erre tanít bennünket ez a film, amely zóliai keménységgel harcol az emberi termékenységért. Az érdekesítő irányfilm főszerepeit Hama Ralph és Emil Jannings játsszák. A szindarab, amely hétfőn kerül bemutatóra, csak kédden szerepel még műsoron.

* Az apa büne. (Az Unánia hétfői érdekesítő bemutatója.) Az élet hatalmas drámája fut végig azon a megrázó történeten, amely a fiú önfeláldozás apothezise. Egy köztisztviselőben álló öreg tisztviselő élete alkonyán tér a bűn ösvényére. A községi vagyon kezelője nagy összeget sikkasztott és könnyek között vallja be fiának tettét. A fiú magára vállalja a bünt és hogy a gyanút bizonyossággá váltsa, elszökik. Izgalmas hajszá után elfogják az önfeláldozó fiút, akit börtönbe vetnek. Az apát

azonban lelkiismeretfurdalások kínozzák és amikor a börtön rideg falai között viszontlátja rabságban selymődő fiát, világgá akarja kurtítani bűnét, hogy megváltsa fia szenvedését. A fiú tiltakozik ez ellen, mert hősi elszántsággal akarja viselni a fiú önfeláldozás keresztjét. A szomszéd cellában azonban végighallgatják a beszélgetést és az igazl sikkasztó büne kiderül. A fiú önfeláldozása azonban hiábavaló volt, mert az apa öngyilkos lesz. A mély realizmus-sal megírt drámát a „Kohn bácsi” című három felvonásos vígjáték előzi meg. A műsort, amely hétfőn kerül bemutatóra, kedden kerül ismétlésre.

A szociálisták a bolsevikizmus ellen.

(A vas- és fémmunkások kommunista javaslatának elvetése.)

Budapestről jelentik: A Munkástanács tegnapi ülése elé feszült várakozással nézett a politikai közvélemény, mert napok óta oly hírek kerültek forgalomba, mintha a Tanács ülésén dőlné el a kormány sorsa. A tegnapi ülésen azonban ez a kérdés még szóba sem került. Szakszerű, hosszadalmas vita folyik a földbirtokreformról, a felrakozott 45—50 szónok közül tegnap csak hat-hét beszéd elmondására került a sor. Határozatot nem hoztak. Eddig három irányzat alakult ki. Az egyik kényszerből elfogadja a magántulajdon tervét, a másik a járadékirtok olve alapján áll, a legkisebb csoport a földbirtokok ingyenes elvételét kívánja.

A vas- és fémmunkások szakszervezete haláloszati javaslatot nyújtott be a Munkástanácshoz, amelyben kimondja, hogy a munkásellenőrzés csak átmeneti állapot a munkáskormányzáshoz, amelynek, valamint a politikai hatalom elfoglalásának, a termelési eszközöknek ellenszolgáltatás nélküli kiosztása, a bankoknak a proletár állam kezébe való átvétele a szükséges feltétele. A vas- és fémmunkások testülete tehát nem gördít akadályt az elé, hogy tagjai a kommunista irányzathoz csatlakozzanak.

A Munkástanács nem fogadta el a határozati javaslatot, hanem közvetítő álláspontot foglalt el. Tekintetbe véve a szociálista pártban elfoglalt pozícióját, erejét és tekintélyét, beavatott helyen valószínűnek tartják, hogy eme súlyos kérdés elbírálása a kellő időben, a szociálista párt vezetőségében is súlyos válságot fog okozni.

Budapestről jelentik: A Munkástanácsban tegnap este elméleti vita volt a földbirtokreformról, majd az ellenforradalom kérdése is szóba került. A Munkástanács azt kívánja a kormánytól, hogy lépjen fel erélyesen minden ellenforradalmi törekvés ellen. Vágó Béla határozati javaslatában azt indítványozta, hogy alakítsák meg a paraszttanácsot.

FIGYELMEZTETÉK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól vásárolni vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelmebe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el. —

LEGUJABB.

Wilson ma európai földre lépett.

Bresztől jelentik: A Reuter-ügynökség jelentése szerint, Wilson ma partra szállott.

Hamburgból jelentik: Newyorki lapok a következő szikratáviratot közlik a George Washington fedélzetéről:

Az entente miniszterelnökeinek a jövő hét közepére összehívott gyűlését januárra halasztották, hogy Wilsonnak ideje legyen a szövetségeseknek nyugati és olaszországi frontját megfigyelni. Wilson reméli, hogy a békeszerződést még március előtt, tehát legkésőbb február végén alá fogják írni. Ha ez nem történne meg, Wilsonnak még egyszer Európába kellene jönnie.

Hágából jelentik: A Reuter-ügynökség jelenté, hogy a szövetségesek azokkal az országokkal, amelyekben kommunista törekvések vannak, sem tárgyalni, sem békét kötni nem fognak.

Bernből jelentik: Az Echo de Paris tendenciózus hamisításnak jelenti ki azt a híradást, mintha az ententének szándéka volna Berlin megszállása. A német kormány ezzel csak nehézségeket akar támasztani az ententének és a saját pozícióját akarja erősíteni.

Mannheimből jelentik: A franciák megszállták a Rajna hidját és Mannheim város kijáratát páncéltorlaszokkal és gépfegyverekkel elzárták, úgy, hogy a villamos és kocsiközlekedés a hidon lehetetlenné vált. A postaközlekedést a Rajnán át megszüntették.

Frankfurtból jelentik: Egy francia gyalogezred bevonult Wiesbadenbe. A bevonuló csapat parancsnoka az utcai forgalmat este nyolc órától reggel hétig beszüntette. A sajtót előzetes cenzura alá helyezték.

Bűnügy a pármái herceg kalandjából.

(Az álbáró követelése a herceggel szemben.)

A pármái herceg ügyében megindított rendőri nyomozás — mint fővárosi tudósítónk jelenti — még mindig nem ért befejezést. A rájongó fiatal herceg még az éjjel elutazott Bécsbe. A főkapitányságon személyi biztonságának megővésére egy detektívet adtak mellé kísérőül. A herceg elutazásával azonban a szenzációsan indult kaland még nem ért véget. A főkapitányságon tovább folytatják a nyomozást Danek és Rosner ellen, akik mindketten szabadlábon vannak.

Délelőtt 11 órakor, amikor a főkapitányhelyettes Horvátovich bankigazgatót hallgatta ki ez ügyben, az előszobában várakozott Péchy Erzsébet is. A színésznőn kívül csak néhány rendőr és a sajtóiroda tartózkodtak a szobában. Ekkor benyitott oda dr. Bánvai Bischoff Béla ügyvéd két védencével, Rosnerral és Danekkel. Az ügyvéd és a színésznő között kínos összeszólalkozás keletkezett. Horvátovich igazgató az ügy lényegére vonatkozólag jelentéktelen vallomást tett. Inkább a herceg magánéletére vonatkozólag hallgatta őt ki a rendőrség.

Ezután az izgalmtól meggyötört Péchy Erzsébet kihallgatása következett. A színésznőt teljes részletességgel kihallgatta a főkapitányhelyettes az ügy minden fázisára vonatkozólag. Tisztelegtek Rosner és Danek szélhámosságai, amellyel a naiv herceget behálózták.

Az ügynek ugylátszik mégis lesz krimináls folytatása. Rosnernél megmotozása alkalmával a budapesti kerékpárosztagtól származó menetlevelet találtak, amelyről megállapították, hogy közönséges hamisítvány. A pecsét ugyan valódi, de az aláírás hamisított. A kerékpáros osztag tagja elmondta, hogy Rosner, aki az osztag irodájában írta és ordonánc volt, könnyen hozzájuthatott a lebélyezett menetlevelekhez, amelyekre az aláírást ráhamisította. Rosnernek egyébként harminc Frommer-pisztoly ellopása is terheli lelkét. A nyomozás megállapította, hogy Rosner nem hadapródjelölt, nem is honvédszázár, hanem közönséges önkéntes, aki jogtalanul járt huszárkadeti uniformisban és jogtalanul viselte a vitézségi érmet is.

Érdekes epizódja az ügynek, hogy a Városi Színház igazgatósága, amely nagyszerű üzleteket csinál a nagy port felvert botrányból, tegnapi

este, félve attól, hogy Péchy esetleg kifütyölök, készenlétben tartotta Rigóczy Mariskát és megkérte, hogy esetleges tüntetésre való tekintettel, legyen készen a beugrásra.

Rosner Ferenc egyébként azt állítja, hogy ő 40.000 koronát költött el René hercegre és ennek visszatérítése iránt pert fog indítani a herceg ellen. Rosner a következő elszámolást terjesztette elő a rendőrségen: a Király-garageban 4 napj autóhasználat 4000 korona, autótaxi használata 2000 korona, a Lehel-garageban 2000 korona, fiakereseknek 2000 korona, René hercegnek vásárolt aranylánc 2000 korona, arany cigarettatárcsa 3000 korona, két rend ruha és két kabát 6000 korona, két pár cipő 8000 korona, fehérneműekre 3000 korona, autóra előleg 2000 korona, színház után vacsorákra naponként 500 korona, a Sós-fürdőben 3000 korona, a New-Yorkban vásárolt pezsgőkért 850 korona, továbbá még két más tételért 5000 korona és 4000 korona. Rosner elszámolása szerint így a herceggel több mint 40.000 koronát fizetett ki.

KÖZGAZDASÁG.

= Rokkantak munkát keresnek. Az Országigazgató Hivatal aradi hadirokkant munkaközvetítőjénél a következő munkaközpontokra ajánlkoznak rokkantak: gazdatiszti, erdőszí, ispáni, irnoki, bérsgazdai, gazd. felügyelői, erdőéri, majorosi, vadéri, gépész, postakézbeseítők, hivatalszolgái, kapusi, munkavezetők, raktárnoki, hivatalnoki, kulcsári, magtárosi, gépápolói, géplakatosi, gátéri, utmesteri állásra. A munkaadók figyelmét azzal a megjegyzéssel hívjuk fel a munkaközvetítő hivatal működésére, hogy hazafitai kötelesség a háboruban rokkanttá vált hőseink alkalmazása. A hivatal helyisége Aradon a fa- és fémipari iskolában van, (telefon 652.) ahol az érdeklődők közelebbi felvilágosítást nyerhetnek.

= Meghívó. Az Aradi nyomda r.-t. 1918. december 23-án rendkívüli közgyűlést tart. Tárgy: A részvénytársasági alakulat feloszlása. Egyéni céggé való átalakulás.

Felelős szerkesztő:
ZOLLER KALMAN.

LEGUJABB HIREK.

— Elzász az elzászoké. Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség híradása szerint az elzász-lotharingiai nép kiáltványt intézett a világ népeihez, amelyben tiltakozik a Franciaországba való bekebelezést és ellen és hangsúlyozza, hogy mint eddig, most is azt vallja, hogy *Elzász az elzászoké!*

— Másfél millió sereget szerveznek a csehek. Luganoból jelentik: A Corriere bécsi levelezője beszélgetést folytatott Klotac-cal, a cseh nemzeti védelem miniszterével, aki azt mondotta, hogy Csehországnak most erős hadseregére van szüksége, hogy a magyarok által elnyomott vidékeken rendet teremtsenek és a határokat biztosítsák. Reméli, hogy Csehországnak hamarosan másfélmillió serege lesz. Megkereste a francia és olasz parancsnokságokat, hogy a lőszer és fegyvergyárakat, mint stratégiai pontokat hadsereggel szállják meg.

— Angol hajóhad Revalban. Helsingforsból jelentik: Angol hajóraj december 12-én dél után Reval kikötőjében horgonyt vetett.

— Nincs, aki kegyelmet gyakoroljon Ausztriában. Bécsből jelentik: A legfőbb törvényszék az akasztásra elítélt Davit Erno és Franke Kurt semmisségi panaszát elutasította. A két gyilkos a nyáron a Bristol-száróban megölte egy báróné komornáját és elrabolta a több százezer korona értékű ékszerét és pénzt. Minthogy a kegyelmezési jog kérdése még nincs eldöntve Ausztriában, az ítélet végrehajtása eltolódik.

SPORT.

Meghívó. Az Aradi Athletikai Klub 1918. december 22-én délelőtt 10 órakor a városház emeleti tanácstermében közgyűlést tart a következő fergysorozattal: Jelentés a háborus évekről. Pénztári jelentés 1914—1918. évekéről. Határozat a sporttelep építés módozatairól. A Klub újjászervezésének bejelentése és ügyvivő tanács választása az újjászervezés befejezéséig. Az elnökség.

Aradi Nemzeti Színház.

1918. dec. 15-én:

Délután 3 órakor
Sztambul rózsája.

Este 7 órakor:

Eva
operett.

Apolló-színház.

1918. dec. 15-én:

Élet vándora.
Cirkusz attrakció 3
felvonásban.

Uránia-színház.

1918. dec. 15-én:

Nagy érzés.
Színmű négy felvonásban.

Az ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	357
Szerkesztőség (csak éjjel használatos mellékállomás)	151
Kiadó hivatal és hirdetés osztály	151
Nyomda	151

Osztrák-magyar bank.

As 1918. évi december 4-én megtartott kisorsolásnál kisorsoltatott:

4°/_o, 50 éves, forintból szóló záloglevelekben
5.595.000 K és

4°/_o, 50 éves koronáról szóló záloglevelekben
779.000 K.

As 1918. évi december 4-én kisorsolt záloglevelek 1919. évi április 1-én fogva úgy a jelzáloghitelpénztárnál Bécsben, valamint valamennyi bankintézetnél ki fognak fizettetni.

A f. é. december 4-én kisorsolt és a korábbi kisorsolásból még fel nem vett 4°/_o záloglevelek számszámát a nevezett pénztárnál és valamennyi bankintézetnél kívánatra ingyen kiszolgáltatják.

A kisorsolt záloglevelek kamatoztatása az illető kisorsolás után legközelebb következő szelvényhatáridővel megszűnik, tehát a f. é. december 4-én kisorsolt zálogleveleket illetőleg 1919. évi április 1-én.

Bécs, 1918. évi december 4-én

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

Gruber
Előnök.

Thorsch
Elnökségi tag.

Schmid
Vezérigazgató.

9928

UJ KÖNYVEK.

* A Nyugat folyóirat december elseji száma a következő tartalommal jelent meg: Babits Mihály: Versek. Gellért Oszkár: Bucsú a szent koronától. Komjáthy Aladár: Vera. Kadosa Marcel: Leszerelés. Sárközi György: Versek. Kürti Pál: A bucsú. (Novella.) Csillag Imre: Edgar Poe-Allan: Vera. Nagy Dániel: Sárka. (Novella.) Gellért Oszkár: Vera. Figyelő: A Nyugat hírei. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Vilmos császár-ut 51. szám. Előfizetési ára: Egy évre 36 korona, félévre 18 korona, egyes szám ára 2 korona 40 fillér. Mutatványszámot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

NYILTÉR

As ezen rovat alatt közzétettéket nem vállalunk felelősséget.

Érv. Embey Imréné szül. Kucsera Deuka ugy a maga, valamint Imre fia, nemkülönben aláíróitak, továbbá számos rokon, ismerős és jóbarátok nevében mélyen megtört szívvel tudatja a felejtetetlen jó férj, édes apa, fia, testvér, sógor, né és rokon

EMBEY IMRE

nyug. máv. mezdonyvezető

folyó évi december hó 14-én, életének 40-ik a boldog házasságuk 5-ik évében, rövid szenvedés után a Mindenható bölcs rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

As Istenben boldogult földi maradványait folyó hó 16-án d. n. 2 órákor fognak az aradi kővághid épületében levő gyászsházából a római káth. anyaszentegyház szertartásai szerint a helybeli lelés temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

As engedélytől gyászmise áldozat az elhunytanak helyi tévéért f. hó 24-én délelőtt 9 órákor fog a helybeli főúti. Minorita atyák szentegyházában az egyik Urának bemutatattani.

Felirásos csendes, drága emléke áldott legyen!

Arad, 1918. december hó 14-én.

Érv. Embey Jánosné szül. Gyenge Rozália édesanyja. Kucsera József, Kucsera Józsefné szül. Trencsér Anna apósa és anyósa. Kertész István, Varga Jánosné szül. Kopácsok Lilla testvérei. Kucsera János és neje szül. Czákó Marianna, Kucsera Gizella, Varga János, Kertész Istvánné szül. Komkoly Lona sógorai és sógoronői. Ugyasintén számos más közeli és távoli rokon, a jóbarátok és jóismerősök nevében is. 9908

"Magyar" temetőzési és hullaszállítási vállalat
Arad, Weitzer János-utca 7.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtetetlen drága halottunk

Balogh Jánosné

szül. Jankóczy Gizella

temetőben résztvettek vagy részvételükkel fájdalom munkon enyhíteni igyekeztek, ezután is fogadják hálás köszönetünket. 9139

Balogh János és a Jankóczy család, Ujrad.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtetetlen jó férjem

Landauer Samu

elhalálása alkalmából fájdalomaim anyhítására részvételüket fejezték ki és különösen az aradi káth. szentegyház előjárásának hálás köszönetet mondok igaz részvételükért. 9194

Érv. Landauer Samu.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik felejtetetlen jó német, illetőleg édes anyáink, anyósunk, nagyszüleink, sógoronk és rokonunk

Bokor Istvánné

szül. Dulka Jullianne

temetőben résztvettek és nehéz óráinkban részvételükkel felkeresve vigasztalni igyekeztek. fogadják ezután is hálás köszönetünket. Arad, 1918. december 14.

9204

A gyászoló Bokor család.

Értesítem

a n. é. vevőközönséget, hogy a háborúból visszatérve

cipészüzletemet

megnyitottam, miért is a n. é. közönség további pártfogását kérem.

Kiváló tisztelettel:

8768

Printz Jakab

cipész, Petrya-á. sz. (remény templom épület.)

Dr. Friedmann Ignác

katonai szolgálatából visszatérve

ügyvédi irodáját

Atzél Péter-utca 4. (Wadowszky-ház) újból

megnyitotta.

Telefon 284.

9190

60 drb. olajfestmény

elsőrendű magyar művészek munkái

békeárban

egyenként is eladó. Megtekinthetők: 8760

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedésében Weitzer János-utca.

Felhívás!

Számvevő altisztek,

a hadsereg kötelékéből

napi 20 korona fizetés

ellenében néhány hétre

9201

azonnal felvétetnek.

Tűzérési felszerelési állomás Gazdasági hivatala, Erzsébet királyné-körút 20., II. em.

Arlejtési hirdetmény.

A dévai törvényszék, mint csődbíróság cs. 99/80—915. sz. végzése alapján a Szóts F. Lajos csődtömegéhez tartozó, Déván, a Kossuth Lajos-utca és Fő-tér sarkán levő Orient-szálló épület, melyhez nyolc üzlethelyiség, két műhely-helyiség és 28 szoba foglaltatik, teljes berendezéssel eladás alá kerül.

Arlejtés napja és helye 1918. december hó 15-én d. e. 10 óra a Dévai Takarékpénztár helyiségében.

Zárt írásbeli ajánlatok Dr. Sándor Sándor tömeggondnokhoz (Kossuth Lajos-utca 7. adandók be 1918. december hó 14-én délután 6 óráig és egyidejűleg igazolandó 20.000 korona bánatpénzben készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírokban a Dévai Takarékpénztárba való letétele.

A zárt ajánlatok 1918. december 15-én d. e. 10 órákor fognak a Dévai Takarékpénztár R.-T. helyiségében felbontatni a csődválasztmány előtt.

A csődválasztmány fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők között szabadon válasszon, avagy zárt ajánlatukat el nem fogadva, nyomban nyilvános arlejtést tartson, azonban ez utóbbi esetben a zárt ajánlatok érvényben fognak maradni.

A csődválasztmány által elfogadott ajánlat alapján a vételei joghatályos csak azon esetben lesz, ha a csődválasztmánynak, ide vonatkozó határozatát a csődbíróság jóváhagyta.

Dr. Sándor Sándor.

ügyvéd, csődtömeggondnok.

9202

Délvidéki Villamosági Vállalat.

Tulajdonos: **Lengváry Zoltán** okl. mérnök.

Vörösmarty-utca 3. sz. Telefon 11-31.

Katonai szolgálatomból visszatérve, értesitem az igen tisztelt volt vevőmet és a nagy vevőközöniséget, hogy

hentes és mészáros üzletemet

ujból megnyitottam. További szives pártfogást kérek, kitűnő tisztelettel:

Szida Lázár,
Minorita-palota. 9186

Felter Teréz

kozmetikai intézete
Forray-utca 4. szám.

Legmodernebb szépségápolás. Hajszálak végleges eltávolítása. Vörös orr a kézkezelés, arcgöndörhámasztás. Hajmosás, endokrinia, hajfestés Hanna festéssel, maszkok. Szemek szétküldeése vidékre is. 81

Házilag készült

elrendű bőrbakancs valódi kutyonyfa talppal, maximális áron legelőbb kapható és p.: felnőttek részére szőrmével bélelve, továbbá filobélással, vagy egész bőrből bélelt nélkül 33.50 és 40 kor. Gyermekbakancs 26, 30 és 34 kor. Kereskedőknek és vállalatoknak kedvezmény. Schöfer Miksa, Budapest, L. Döbrentel-ter 4. szám. 9049

A Központi Caffe Restaurantban
ma és mindennap
Albert Gyuszi
12 tagú előzenekara
hangversenyez.

Tüzifa eladó

I. rendű bükfa, 1916. évi vágás, azonnal szállítható bármely állomásra
raggononként 1600 kor.-ért
a péns előzetes beküldése mellett
Lének Ottó kár építész
Jókai-utca 3. Kolozsvár.

Földbirtokoknak
35 évre 7% annuitás teljes árfolyam,
50 évre 6% annuitás teljes árfolyam,
65 évre 4-85 annuitás 85% árfolyam
85 évre 5-55 annuitás 99%, árfolyam mellett, továbbá
aradi házakra
50 évre 6% annuitás 98% árfolyam (rövidebb időre is) mellett törlesztés és váltó kölcsönök: folyósítás, valamint kisebb-nagyobb birtokok, házak eladását és parcellázásokat vállal.

Bonyhádi József
Arad, Kapa-u. 47., d. u. 2-től.
Birtokok és házak eladásra előjegyzve.

1171-1918.

Állatárverés.

A családi állami szőlőtelepen

október 17-én délelőtt 9 órakor

a telep irodájában megtartandó nyilvános szóbeli árverésen a következő állatok kerülnek eladásra:

- 1 darab 4 éves, számfelötti, még tenyészképes importált bika.
- 2 darab kiselajtott tehén.
- 4 darab meddő üsző és végre 10 darab hizott sertés szirtalanított husa.

Az eladandó állatokra szabályszerű bánatpénzzel ellátott és a szóbeli árverés megkezdése előtt benyújtott zárt írásbeli ajánlatokat is elfogadjuk.

Csála, 1918. évi december hó 10-án.

Telepkezelőség.

2815-1918. k.

A világitási rendelet

határozatát a fényhatás csökkentése nélkül csakis

TUNGSRAM-

félwattos lámpákkal lehet betartani. 7157

Használjon 25, 40, 80 watt fogyasztású

Tungsramlámpákat.

ROSE YORK

Nélkülözhetetlen és kiváló szerepelt hölgyeknek hogy arczuk és ajkuk tiszta, piros színét visszavarázsolják. — Senki által fel nem ismerhető, teljesen ártalmatlan, színezése állandó. Egy üvegnek ára 3.—korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinficiálja, utóíze igen kellemes. Ara 1 korona.

Hajós Árpád

gyógyszertárában
Arad, Andrássy-út 22. szám.

Vállal: Villanyvilágítás, erőátviteli, motor, telefon, csengő, villámhárító berendezéseket és szakszerű javításokat. Nagy csillár, égő, főző, vasaló és szerelési anyag raktár.

Szilid árak. Pontos munka.

Értesítés.

Értesítjük úgy a helyi, mint a vidéki kereskedőket, hogy a karácsonyi és újévi képeslapok, valamint fall díszlapok már megérkeztek és azok nagyban és kicsinyben kaphatók. 8778

Mandl Erzsébet
papírkereskedő Arad, Szabadság-ter 1. sz.

Új butoráttal!

Minden hitelképes egyén beszerezhet hálfő, ebédő és nappali szoba berendezést.
100 K után fizet hetenként K — 60
1000 : : : : : 60—
10.000 : : : : : 60.—
5 éven át törle kamattal.

Gaiai Károly

butor-üzlete
Arad, Asztalos Sándor-utca 1. Törv. bej. ceg. Telefon 773. 7270

HIRDETMÉNY.

Egy előfordult veszteséget eset közegetében elrendelem, hogy Arad város területén lévő összes kutyák folyó évi november hó 25-től számított 90 napig állandóan kötve tartassanak vagy pedig harapás elleni biztos szájkosárral ellátva pórázon vezettessenek.

Figyelmeztetem a közöniséget, hogy mintán az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. tc. végrehajtása tárgyában a nagynéltóság m. kir. földművelési miniszterium által 40.000—1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, amelyek szájkosár nélkül vagy szájkosárral, de póráz nélkül szabadon járnak, a pecérek által elfogatnak és elfogatásuk után azonnal ki fognak iratni.

A rendőrkaptányi hivatal mint 1-25 loku állategészségügy hatóságától.
Aradon, 1918. évi november hó 26.
Grein, főkapitány.

Poloskák

irtására egyedüli biztos szer a

Phenoleav

1 üveg ára 3 korona.

Legjobb tápszert

gyermeknek és felnőtteknek egyaránt a

Mak-kávé

darálva, pörköltve
1/2 kgros csomag 6 korona.

GALLÉR, KÉZELŐ

finom-fehéremű
TISZTÍTÁS.
KRISTÁLY gözmosóda,
ARAD, Wellzer János-utca 3. Booskay-ter 1. 8683

Kiske. eskedők és piaci árusítók figyelmébe!

Cipőkrém, fénymaz, gyújtó és kefeáruk

gyári lerakata. Gyári árak.

Darvas Vilmos,

Forrai-utca 2/a. sz.

Fagymentes

Brassói képoszta

kapható a Ferencz-téren
86 kor. mazsánként

Kirschner és Ferencznél.

Orajavitó-műhely!

Tisztelettel tudatom a n. k. közöniséggel, hogy Aradon, Vörösmarty-utca 1. szám alatt (bejárat a Pauli-utca) Orajavitó műhelyt nyitottam, ahol mindennemű orajavitást a legpontosabb kivitelben eszközölöm. Szives pártfogást kér

Kertész Ferenc

orajavitó. 8830

Karácsonyi és Újévi ajándéku

illatszer és piperecikkekben

nagy választék van

Vas Sándor

Központi drogériájában
a Fehér Kereszt mellett. 8830

Viszketegséget,

szömört, rühöt a leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleisch-féle eredeti, törvényesen védett

„Skabiform-Kenőcs”

Nincsen szaga, nem piszkít. Mindig eredeti pecsétet Dr. Fleisch-féle kerjük. Próba tégely 4.—k. Nagy tégely 6.—k. Canadi tégely 15.—k. Kapható Aradon, Hajós Árpád gyógyszerárán, Andrássy-ter 2. Feloloi a „SKABIFORM” védjegyre ügyeljenek. 7151

